

Bilagor till avfallsplan

2018 – 2021

Innehållsförteckning

BILAGA A: MÅL, STRATEGIER OCH LAGSTIFTNING.....	3
BILAGA B: AVFALLSANLÄGGNINGAR.....	21
BILAGA C: NULÄGSEBESKRIVNING.....	26
BILAGA D: UPPFÖLJNING AV FÖREGÅENDE AVFALLSPLAN.....	39
BILAGA E: NEDLAGDA DEPONIER.....	44
BILAGA F: MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING.....	46
BILAGA G: GENOMFÖRDA SAMRÅD.....	69

Bilaga A

Mål, strategier och lagstiftning

1 Inledning

I denna bilaga beskrivs några förändringar som har skett i lagstiftningen under de senaste åren, aktuella utredningar som kan medföra ändringar inom de närmaste åren samt en sammanställning av de viktigaste lagarna, målen och bestämmelserna som gäller på avfallsområdet. Här redogörs även för nationella delmål och mål som finns i den nationella avfallsplanen. Även mål inom EU beskrivs översiktligt.

2 Aktuellt inom avfallsområdet

Här beskrivs först kortfattat några av de förändringar som har skett i lagstiftningen under de senaste åren samt några aktiviteter som pågår inom EU, hos Regeringen eller genom Naturvårdsverket och som kan få betydelse för den kommunala avfallshanteringen inom de närmaste åren.

2.1 Ny lagstiftning

2.1.1 Avfallshierarkin införd i miljöbalken

Avfallshierarkin har förts in på ett tydligare sätt i miljöbalken dels genom att införa en skyldighet i 2 kap. 5 § om att vidta avfallsförebyggande åtgärder och dels genom att i 15 kap. 10 § ange den prioritetsordning som ska gälla vid behandling av avfall. Ändringarna trädde i kraft den 2 augusti 2016. Avfallshierarkin anger den prioritetsordning för politik och lagstiftning som medlemsstaterna ska ha avseende förbyggande och behandling av avfall och regleras i EU:s ramdirektiv om avfall. Prioriteringsordningen innebär att avfall helst ska förebyggas, i andra hand återanvändas, i tredje hand materialåtervinnas, i fjärde hand återvinnas på annat sätt t ex. genom energiåtervinning och sist bortscaffas. Ordningen gäller under förutsättning att det är miljömässigt och ekonomiskt rimligt.

2.1.2 Ny förordning om plastbärkassar (2016:1041)

Regeringen har beslutat om en ny förordning om plastbärkassar (2016:1041) som trädde i kraft i december 2016. Som en följd av förändringar i EU:s förpackningsdirektiv infördes 13 december 2016 en ny förordning om plastbärkassar i svensk lagstiftning. Målsättningen med förordningen är att minska förbrukningen av plastbärkassar. Förordningen innehåller krav om att de som i en yrkesmässig verksamhet tillhandahåller plastbärkassar till konsumenter ska informera om plastbärkassarnas miljöpåverkan och vilka alternativ som finns för att minska förbrukningen.

2.1.3 Fler steg för att minska plast och mikroplaster i haven

Plasten i haven är ett av de största globala miljöproblemen. För att angripa både källorna och effekterna av problemet har regeringen den första februari 2018 beslutat om ett förbud att använda mikroplast i vissa kosmetiska produkter som sköljs av eller spottas ut och som samtidigt innehåller plastpartiklar med en rengörande, skrubbande eller polerande funktion. Förbudet gäller från den 1 juli 2018.

Regeringen har också beslutat om ett bidrag till de kommuner som vill städa bort plast från Sveriges havsstränder. Från den 1 mars 2018 kan kommuner – enskilt eller tillsammans – ansöka om bidraget hos Naturvårdsverket och få hjälp med upp till 90 procent av kostnaderna.

2.1.4 Hantering av invasiva främmande arter

För att skydda miljön och samhället mot utbredningen och skadorna av invasiva främmande arter finns sedan 1 januari 2015 EU-förordning (1143/2014) om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter. Enligt den är det förbjudet att importera, sälja, odla, föda upp, transportera, använda, byta, släppa ut i naturen eller hålla levande exemplar av de arter som finns upptagna på den s.k. unionsförteckningen över invasiva främmande arter.

En av arterna som är med på EU:s förteckning över invasiva främmande arter är jättelokan som är förbjuden att importera, odla och sätta ut i naturen. Vid bekämpning av jättelokan ska arten och jordmassor hanteras försiktigt. Kommunerna kan erbjuda mottagning av växtmaterial för förbränning för att förhindra spridning vid kompostering eller lämnade av växter i naturen. Endast i undantagsfall bör jättelokan komposteras.

2.2 Aktuella förslag från EU, nationella utredningar och regeringsuppdrag

2.2.1 Deponering ska minska kraftigt i EU till 2035

Den 18 december 2017 nådde det estniska ordförandeskapet en preliminär överenskommelse med Europaparlamentets företrädare om förslag till ny avfallslagstiftning och det cirkulära paketet. Överenskommelsen innebär nya bindande mål på EU-nivå för att minska mängden avfall. De ska vara uppfyllda 2025, 2030 och 2035. Avtalet innehåller även återvinningsmål för hushållsavfall på 55 procent 2025, 60 procent 2030 och 65 procent 2035. Avtalet innebär striktare metoder och regler för att beräkna målen.

Det blir strängare krav på separat insamling av avfall och kompletterande åtgärder för medlemsstaterna att förhindra att avfall genereras. Avfallshierarkin ska genomföras med hjälp av ekonomiska styrmedel. Separat insamling av bioavfall och textilier blir obligatorisk år 2023 respektive 2025.

Kommissionen uppmanas att ta fram mål för avfallsminimering och minskning av livsmedelsavfallet.

Det utvidgade producentansvarssystemet får nya minimikrav genom att den ekonomiska kompensationsen baseras på behandlingskostnader.

År 2035 ska högst 10 procent av avfallet deponeras. De EU-länder som deponerade 60 procent eller mer av sitt hushållsavfall 2013 får en förlängning med fem år.

Den fortsatta beslutsprocessen innebär att direktivförslagen åter hanteras i en så kallad andra läsning i EU-parlamentet och att slutligt beslut möjligen kan ske under Bulgariens ordförandeskap, första halvåret 2018, eller under andra halvåret under Österrikes ordförandeskap.

2.2.2 EU-kommissionens förslag om cirkulär ekonomi

Den andra december 2015 kom EU-kommissionens förslag om cirkulär ekonomi. Förslaget innehåller en handlingsplan för cirkulär ekonomi samt ett nytt avfallspaket med förslag på revideringar av sex direktiv på avfallsområdet. Handlingsplanen arbetar nu EU-kommissionen utifrån men regeländringarna har förhandlats färdigt.

Handlingsplanen innehåller initiativ inom flera områden, bland annat produktion, avfallshantering och omvandling av avfall till resurser. De direktiv som berörs av ändringsförslagen på avfallsområdet är ramdirektivet om avfall samt direktivet om förpackningar och förpackningsavfall, om deponering av avfall, om uttjänta fordon, om batterier och ackumulatörer och förbrukade batterier och ackumulatörer samt om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska och elektroniska produkter.

Förslagen om ändringar i avfallsdirektivet innebär bland annat höjda mål för förberedelse av återanvändning och återvinning av kommunalt avfall och förpackningsavfall, förändrade bestämmelser

om biprodukter och om när avfall upphör att vara avfall, minimikrav för producentansvar samt ytterligare krav på nationella avfallsplaner och program för förebyggande av avfall. Förslagen innebär även mål för gradvis minskning av deponering av kommunalt avfall och krav på rikstäckande elektroniska register för att förbättra spårbarhet av farligt avfall. Förslagna ändringar i ovan nämnda direktiv har ännu inte (april 2018) vunnit laga kraft.

2.2.3 EU:s plaststrategi

I januari 2018 lanserades EU:s första plaststrategi som syftar till att skydda miljön från plastavfall och främja övergången till en cirkulär ekonomi. Målet med strategin är att alla engångsförpackningar av plast som säljs inom EU ska vara återanvändningsbara eller återvinningsbara senast 2030. För att nå målet kommer EU att arbeta med att:

- göra återvinning lönsamt för företag genom att ta fram nya förpackningsbestämmelser som möjliggör användning av återvunnen plast
- minska plastavfall genom begränsning av plast för engångsprodukter
- begränsa användning av mikroplaster i produkter
- förbättrade regler kring avfallsmottagning i hamnar vilket ska minska nedskräpning till havs
- driva på investeringar och innovation om hur man kan minimera plastavfallet vid källan

2.2.4 Utredning om möjligheten att minska plastens negativa miljöeffekter

Kunskapen om hur plast påverkar miljön måste öka och fler åtgärder måste till för att komma tillrätta med problemen. Regeringen tillsatte under 2017 en utredning som ska se över möjligheten att minska plastens negativa miljöeffekter. Samtidigt får två myndigheter i uppdrag att föreslå vilka konkreta åtgärder som behövs, med utgångspunkt i delar av utredningens förslag.

Regeringen har sedan tidigare antagit en förordning om plastbärkassar som trädde i kraft den 1 juni 2017. Utredningen och uppdraget innebär ytterligare steg för att komma tillrätta med problemen med nedskräpning.

Regeringen tillsätter en särskild utredning som ska se över möjligheten att minska plastens negativa påverkan på miljön. Arbetet omfattar miljöproblem som orsakas av ökande mängder plastavfall och mikroplast som hamnar i sjöar och hav. Utredningen ska bland annat se över om det finns plaster som är fullständigt nedbrytbara i havet. Utredaren ska föreslå kostnadseffektiva åtgärder som syftar till att minska de negativa miljöeffekterna från plast samtidigt som giftfria och resurseffektiva kretslopp skapas som en viktig del av en cirkulär och biobaserad ekonomi. Även regeringens ambition att Sverige ska bli ett fossilfritt välfärdsland ska beaktas i utformandet av förslagen. Utredaren ska:

- se över möjligheterna att minska de negativa miljöeffekterna av plast
- öka kunskapen om och på vetenskaplig grund identifiera
- de miljöproblem som uppstår till följd av valet av råvara
- vid tillverkning av plast, användning av plast och de
- konsekvenser som uppstår i avfallshantering och
- materialåtervinning, samt de miljöproblem som orsakas
- av ökande mängder plast och mikroplast i hav och sjöar

- utifrån detta föreslå kostnadseffektiva åtgärder som syftar
- till att minska de negativa miljöeffekterna från plast
- beakta EU-kommissionens arbete med en strategi för en giftfri miljö liksom regeringens etappmål om giftfria och resurseffektiva kretslopp (prop. 2013/14:39)
- följa och beakta EU-kommissionens arbete med en plaststrategi och utforma förslagen så att de är förenliga med den. Dessutom ska utredaren beakta och hämta information samt analysera initiativ som relaterar till att minska de negativa effekterna från plast både från länder inom och utanför EU.

Resultatet ska slutredovisas till Miljö- och energidepartementet senast den 1 oktober 2018.

Redan nu ser regeringen behov av åtgärder för att minska plastens miljöpåverkan vid nedskräpning, särskilt i relation till haven. Med utgångspunkt i delar av utredningen Minskade negativa miljöeffekter från plast, får Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att föreslå konkreta åtgärder för att minska plastnedskräpningens negativa effekter på miljön.

Myndigheterna ska bland annat:

- föreslå ytterligare åtgärder, exempelvis förbud, för att minska de negativa miljöeffekterna av nedskräpning av plastavfall.
- vid behov föreslå ändrade, utvidgade eller nya pantsystem för att minska nedskräpningen från plastavfall.

Uppdraget ska redovisas till Miljö- och energidepartementet senast den 1 maj 2019.

2.2.5 Utredning om skatt på förbränning av avfall

Regeringen tillsatte i juni 2016 en utredning som ska se över behovet av att införa en skatt på förbränning av avfall. I Sverige har skatt på avfallsförbränning tidigare (mellan 1 juli 2006 och oktober 2010) använts som styrmedel för att minska mängden avfall till förbränning. Uppdraget redovisades i november 2017.

I uppdraget ingick även att lämna ett konkret förslag på en förbränningsskatt, så trots att utredningen kom fram till att en sådan skatt skulle ha mycket små, om ens några positiva effekter för ökad materialåtervinning, föreslår utredningen en skatt på 100 kr/ton för i princip allt avfall till förbränning. Skatten föreslås träda i kraft 1 januari 2020.

2.2.6 Hantering av textilier

Ett uppdrag som redovisades i september 2016 handlade om att ta fram förslag för hanteringen av textilier. Naturvårdsverket föreslår åtgärder och styrmedel som riktar sig till alla delar av textilhanteringen från produktion till konsumtion och avfallshantering. Förslaget innehåller bland annat lagkrav på utsortering av textilavfall och olika informationsinsatser. Utredningen innehåller förslag på åtgärder och styrmedel, men även nya ambitiösa mål för en hållbar hantering av textilavfall:

- Till år 2025 ska mängden textilavfall i restavfallet minska med 60 % jämfört med basåret 2015.

- År 2025 ska 90 % av separat insamlat textilavfall förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas. Avfallshierarkin ska tillämpas och materialåtervinning ska i första hand ske i form av återvinning till nya textilier.

2.2.7 Förbättrad avfallsstatistik och spårbarhetssystem för farligt avfall

Regeringsuppdraget om förbättrad avfallsstatistik och spårbarhetssystem slutredovisades i september 2016. I redovisningen föreslår Naturvårdsverket att all yrkesmässigt bedriven verksamhet ska rapportera digitalt den mängd farligt avfall som lämnas för borttransport eller tas emot efter transport. Idag saknas krav på en sådan rapportering. Utifrån resultatet av denna utredning skall Naturvårdsverket under 2018 genomföra en förstudie för hur en förbättrad avfallsstatistik och spårbarhet för farligt avfall kan åstadkommas. Förstudien skall redovisas senast 31 januari 2019.

2.2.8 Reviderad nationell avfallsplan och program för förebyggande av avfall 2018 – 2023

Naturvårdsverket har fått i uppdrag av regeringen att revidera den nationella avfallsplanen och programmet för förebyggande av avfall. Syftet med den nya planen och programmet är att minska mängden avfall och dess negativa effekter på människors hälsa och miljö, minska spridningen av farliga ämnen och främja en praktisk tillämpning av avfallshierarkin.

Sveriges nationella avfallsplan och avfallsförebyggande program 2018–2023 skiljer sig från tidigare plan och program genom att den inte innehåller några förslag på nya mål, nya åtgärder för olika aktörer eller goda exempel. Istället fokuseras på att fortsätta pågående arbete och analysera den nuvarande situationen samt att beskriva den inriktning som är fastslagen politiskt genom mål, styrmedel och åtgärder.

Förslaget har varit ute på extern remiss och nu pågår arbetet med att sammanställa remissvaren. Inriktningen är att en reviderad nationell avfallsplan inklusive det avfallsförebyggande programmet ska beslutas innan sommaren 2018.

2.2.9 Giftfria och resurseffektiva kretslopp

Regeringen har gett Naturvårdsverket uppdraget att genomföra en utredning om giftfria och resurseffektiva kretslopp. Uppdraget redovisades 1 december 2016. Arbetet med giftfria och resurseffektiva kretslopp handlar framför allt om att öka återvinningen utan att det medför risker för miljön och människors hälsa på grund av spridning och exponering av farliga ämnen. I uppdraget ingick kartläggning av vilka avfallsströmmar som bör hanteras på särskilt sätt med hänsyn till innehåll av särskilt farliga ämnen och risk för exponering, att göra en analys av hur avfalls- och kemikalielagstiftningen i praktiken tillämpas för återvunna material samt att stärka tillsynsvägledningen.

Kartläggningen visar att särskilt farliga ämnen har påträffats i flera av de studerade avfallsströmmarna, att återvinning till nya användningsområden kan ge nya risker för exponering samt att några olika plastavfallsströmmar kräver särskild uppmärksamhet på grund av sitt innehåll av särskilt farliga ämnen. Halterna av särskilt farliga ämnen är, om de påträffas i återvunnet material, ofta många tiopotenser lägre än vad de kan vara i nyttillverkat material. Avsiktligt tillsatta särskilt farliga ämnen bedöms därför generellt medföra en större risk för skadlig exponering av människa och miljö än risken för exponering från återvunnet material.

Naturvårdsverket föreslår att avfallsförordningen får en ny bestämmelse om att företag som återvinner avfall, så att det upphör att vara avfall, ska föra anteckningar om detta. Förslaget ska se till att bedömningar om när avfall upphör att vara avfall görs och underlätta tillsynen av sådana bedömningar. Det finns också ett stort behov av vägledning om hur bedömningen om när avfall upphör att vara avfall ska gå till. Naturvårdsverket planerar att ta fram sådan vägledning. Naturvårdsverket lämnar

inga förslag till förändrad hantering av avfallsströmmar men identifierar fyra avfallsströmmar som kräver särskild uppmärksamhet:

- PVC
- Plast från bilar
- Plast från elutrustning
- Återvunnet däckmaterial i konstgräsplaner

2.2.10 Utredning om att öka återanvändningen

Regeringen tillsatte i januari 2016 en särskild utredare för att analysera hur handel med begagnat och reparationer samt uppgradering av olika produkter kan öka med målet att nå en mer resurseffektiv ekonomi och att minska miljöpåverkan. I utredningen ingår att analysera vilka hinder som kan finnas i lagstiftningen och vilka styrmedel som behövs för att öka återanvändningen av produkter. Utredare Ola Alterå lämnade i mars 2017 sitt betänkande till miljöminister Karolina Skog där han föreslår en rad konkreta åtgärder för att uppmuntra en mer cirkulär ekonomi i Sverige. Utredningen är nu klar och finns att läsa i sin helhet i ”Från värdekedja till värdecykel”.

Sammanfattningsvis har utredningen studerat vilka hinder det finns för att öka nyttjandegraden och återanvändningen av produkter. Det viktigaste hindret är prisrelationerna. Det är i många fall dyrare att reparera en vara än att köpa en likadan fast ny. Även att hyra och att få hjälp med att sälja vidare begagnade varor är relativt sett dyrt. Andra exempel på hinder är att reparationer, hyra av produkter och begagnathandel är tidskrävande för konsumenten, att marknaderna för begagnade varor och reparationstjänster hålls tillbaka av regler anpassade för avfall samt bristande genomslag för cirkulär design vid tillverkning av nya produkter. Till detta kommer att efterfrågan är begränsad på grund av konsumenternas preferens för nya saker och modeller. När utredningen har övervägt nya eller ändrade styrmedel för att möta dessa hinder har utredningen tillämpat urvalskriterier utifrån bland annat utredningens direktiv, andra pågående eller avslutade utredningar samt brett genomslag och konkret genomförbarhet för föreslagna åtgärder. Utredningens konkreta förslag är följande:

- Öka tillgängligheten till bilpooler
- Inför ett hyberavdrag
- Underlätta för hushållen att förebygga avfall
- Förebygga avfall i statliga och kommunala verksamheter
- Stärk rätten att reklamera undermåliga produkter
- Stärk förtroendet och öka rättssäkerheten inom begagnathandel och delning

Genomförs hela paketet av åtgärder bedöms förslagen förstärka varandra. Exempelvis får ett skatteavdrag för reparation, hyra, delning och begagnatförsäljning verklig systemförändrande kraft först när det kombineras med åtgärder för att stimulera produktdesign och cirkulära affärsmodeller. Utredningens förslag ger effekter på bred front och skulle inte bara kraftigt förstärka det avfallsförebyggande arbetet, i linje med utredningens direktiv, utan också tydligt signalera att Sverige börjar styra mot en hållbar cirkulär ekonomi.

2.2.11 Utredning om delningsekonomi

Med delningsekonomi menas, enkelt uttryckt, den del av ekonomin där privatpersoner, ofta via webbplattformar och mobilappar, kan hyra, hyra ut, byta eller låna tillgångar av varandra såsom maskiner, verktyg, fordon, bostäder och arbetskraft. Det nya är att webbplattformar och mobilappar nu möjliggör ett mer systematiskt samutnyttjande och i en mycket bredare krets av användare än förut.

I december 2015 tillsatte Regeringen en särskild utredare med uppdrag att kartlägga den nya delningsekonomin och se över olika användares roller och rättsliga ställning. Uppdraget går ut på att analysera den rättsliga ställningen hos de aktörer som deltar i delningsekonomin och undersöka om nuvarande regelverk är tillräckliga eller om det finns behov av lagändringar. Utredaren ska fokusera på konsumenternas rättigheter inom delningsekonomin, men också ta hänsyn till näringslivets villkor och företagens möjligheter att använda sig av nya affärsmodeller. Uppdraget redovisades i mars 2017.

Enligt utredningen behöver det utvecklas trygghetsskapande åtgärder och funktioner om delningsekonomin ska kunna växa och etablera sig utanför kretsen av nyfikna, socialt intresserade och något riskbenägna ”early adopters”. Utredningen föreslår följande åtgärder:

- Att konsumentverket, i samråd med Skatteverket med flera, får i uppdrag att ge oberoende information, exempelvis om vad delningsekonomi innebär, risker och möjligheter samt ge vägledning.
- Att konsumentverket, Konkurrensverket med flera får i uppdrag att följa utvecklingen av delningsekonomin

2.2.12 Åtgärder mot utsläpp av mikroplaster till havet

I juni 2017 redovisade Naturvårdsverket i rapport 6772, Mikroplaster, det uppdrag de fått av regeringen att identifiera viktiga källor i Sverige till utsläpp av mikropartiklar av plast i havet, att verka för att reducera uppkomst och utsläpp av mikroplaster från dessa källor samt att föreslå författningsändringar för att minska utsläppen.

Med utgångspunkt från kartläggningen har Naturvårdsverket bedömt att följande källor primärt bör åtgärdas i Sverige: Väg- och däck, konstgräsplaner, industriell produktion och hantering av primärplast, tvätt av syntetfibrer, båtottenfärg och nedskräpning. De här källorna står sammantaget för de största utsläppen av mikroplast i Sverige. Dock har inte utredningen kunnat identifiera hur mikroplasterna sprids från dessa källor till hav, sjöar och vattendrag eller vilken miljöpåverkan de har i recipienten.

2.2.13 Åtgärder för minskad nedskräpning

Naturvårdsverket redovisade den 27 oktober 2016 ett förslag att kommunens ansvar för renhållning utökas genom att även skada på växt- och djurliv och naturmiljön i övrigt ska undvikas i skälig utsträckning. Detta kommer troligtvis medföra ökade kostnader för kommunernas renhållning. Förslaget förväntas leda till att renhållningen i naturområden förbättras.

Idag finns det en osäkerhet kring gränsdragningen för när kommuner respektive fastighetsägare eller andra aktörer är ansvariga för att städa på en allemansrättsligt tillgänglig plats som ligger utanför detaljplanelagt område. Därför föreslår Naturvårdsverket att ansvaret förstärks. Naturvårdsverket anser även att en total översyn av gaturenhållningslagen bör göras eftersom den är föråldrad och otillräcklig.

Naturvårdsverket ska tillsammans med organisationen Håll Sverige Rent ta fram en handlingsplan för informationsinsatser till allmänheten under 2018–2020 för att minska nedskräpningen och öka kunskapen hos allmänheten om dess negativa effekter. Informationsinsatsen bör ha ett särskilt fokus på

barn och unga samt bidra till att öka allmänhetens medvetenhet om plastens effekter i havet. Naturvårdsverket ska följa upp resultat samt effekter av informationsinsatserna och årligen redovisa detta i årsredovisningen. Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet (Miljö- och energidepartementet) senast den 31 mars 2021.

2.2.14 Hållbar återföring av fosfor

I redovisningen, år 2013, av regeringsuppdraget presenterades en kartläggning av fosforresurser, en kartläggning av innehållet av oönskade ämnen i olika fosforkällor, en bedömning av potential för hållbar återföring av fosfor, ett förslag till författningskrav och ett förslag till etappmål för hållbar återföring av fosfor. Inget beslut har ännu fattats.

Naturvårdsverket föreslog ett etappmål till miljömålssystemet som syftar till att stimulera en ökad resurshushållning och återföring av växtnäringsämnen som är fria från oönskade ämnen. Förslaget lyder:

”Kretsloppen av växtnäringsämnen ska vara resurseffektiva och så långt som möjligt fria från oönskade ämnen. Tillförsel och bortförsl av växtnäringsämnen bör balansera i skog och jordbruk. Avloppssystemen bör utvecklas så att en hållbar återföring av växtnäringsämnen underlättas.”

Det föreslogs även fyra detaljerade mål.

2.2.15 Utredning om kommunalt insamlingsansvar för förpackningar och returpapper

Under 2016 lät regeringen genomföra en utredning om hur ett kommunalt insamlingsansvar för förpackningar och returpapper skulle kunna utformas. Utredningen föreslog att ansvaret för insamlingen skulle flyttas över från producenterna till kommunerna och att den skulle samordnas med insamlingen av det övriga hushållsavfallet. Syftet med ett kommunalt insamlingsansvar skulle vara att det skulle bidra till att insamlingsmålen nås. Förslaget har inte genomförts och kommer troligen ersättas av Promemorian om förtydligande av producentansvaret för förpackningar och tidningar (se kap 2.2.16).

2.2.16 Promemoria om förtydligande av producentansvaret för förpackningar och tidningar

Regeringen skickade den 19 mars 2018 ut en promemoria avseende producentansvaret för förpackningar och tidningar på remiss. Förslaget innebär att huvudregeln för insamling av dessa material är att den ska ske i eller vid bostadsfastigheten. Det fulla betalningsansvaret för insamlingen ska tas av producenterna genom tillståndspliktiga insamlingssystem. Under det tillståndspliktiga insamlingssystemet kommer det att kunna finnas olika entreprenörer, både privata och kommunala. Kommunens roll är fortsatt viktig och samråd ska alltid ske med kommunen, även i planeringsstadiet. Förslaget innebär även att reglerna för utformning av förpackningar kommer att förtydligas. Remissvar ska ha kommit in till Miljö- och energidepartementet senast den 18 maj 2018 (för kommuner senast 8 juni 2018).

3 Miljömål inom EU och globalt

3.1 Agenda 2030 – FN:s globala mål

Agenda 2030 för hållbar utveckling antogs i september 2015 av FN:s generalförsamling. Agendan består av 17 mål och 196 delmål, som i Sverige kallas de Globala målen. Tillsammans ska alla 193 medlemsländer i FN arbeta för att nå målen till år 2030, d.v.s. arbeta för att uppnå en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar värld.

Nedan listas ett mycket reducerat urval av delmål som är väsentliga i arbetet med avfallsplaner.

- 11.6** Till 2030 minska städernas negativa miljöpåverkan per person, bland annat genom att ägna särskild uppmärksamhet åt luftkvalitet samt hantering av kommunalt och annat avfall.
- 12.3** Till 2030, halvera det globala matsvinnet per person i butik- och konsumentledet, och minska matsvinnet längs hela livsmedelskedjan, även förlusterna efter skörd.
- 12.5** Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.

3.2 Miljömål inom EU

Styrmedel och åtgärder på avfallsområdet utvecklas idag i många fall gemensamt inom EU. Målsättningar och strategier på övergripande europeisk nivå är av stor betydelse eftersom det finns direkta kopplingar till den svenska miljöpolitiken.

I EU:s avfallsdirektiv (2008/98/EG) anges bland annat följande mål för medlemsländerna:

- Till år 2020 ska 50 % av summan av papper, glas, metall och plast i avfall från hushåll och liknande avfall återanvändas eller återvinnas.
- Till år 2020 ska 70 % av bygg- och rivningsavfall återanvändas eller återvinnas.

EU antog i december 2008 ett omfattande energi- och klimatpaket med mål för år 2020. Fram till år 2020 ska:

- Utsläppen av växthusgaser minska med 20 %, jämfört med år 1990.
- Energikonsumtionen minska med 20 %.
- 20 % av energin komma från förnyelsebara energikällor.
- Minst 10 % av fordonsbränslen komma från förnyelsebara energikällor.

4 Nationella och regionala mål

I det följande redogörs kortfattat för de övergripande mål som finns på nationell och regional nivå och som berör avfallsområdet.

4.1 Miljökvalitetsmål

Det svenska miljömålssystemet består av ett generationsmål, 24 etappmål och 16 miljökvalitetsmål.

Riksdagens miljökvalitetsmål ska styra all verksamhet i Sverige mot en hållbar utveckling för att tillförsäkra nuvarande och kommande generationer en god och hälsosam livsmiljö.

Målen vilar på fem grundläggande värden som syftar till att:

- främja människors hälsa.
- värna om den biologiska mångfalden och naturmiljön.
- ta tillvara kulturmiljön och de kulturhistoriska värdena.
- bevara ekosystemets långsiktiga produktionsförmåga.
- trygga en god hushållning med naturresurserna.

Miljöpåverkan från avfallshanteringen berör främst miljökvalitetsmålen:

- God bebyggd miljö
- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö

Etappmål på avfallsområdet:

- Etappmålet om ökad resurshushållning i livsmedelskedjan innebär att insatser ska vidtas senast 2018 så att resurshushållningen i livsmedelskedjan ökar genom att minst 50 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara, där minst 40 procent behandlas, så att även energi tas tillvara.
- Etappmålet om byggnads- och rivningsavfall innebär att insatser ska vidtas senast 2020 så att förberedandet för återanvändning, materialåtervinning och annat materialutnyttjande av icke-farligt byggnads- och rivningsavfall är minst 70 viktprocent.

Ett av de tidigare delmålen till miljökvalitetsmålen berörde återföring av näringsämnen från avlopp och bedöms fortfarande vara aktuellt i avvaktan på att ett eventuellt nytt mål som berör denna fråga beslutas. Naturvårdsverket har tidigare, i redovisning av regeringsuppdrag om hållbar återföring av fosfor, föreslagit nya mål, som dock inte beslutats. Senast beslutade delmål lyder:

- År 2015 tas minst 60 procent av fosforföreningarna i avlopp tillvara och återförs till produktiv mark, varav minst hälften återförs till åkermark.

Etappmålet till begränsad klimatpåverkan lyder: ”Utsläppen för Sverige år 2020 bör vara 40 procent lägre än utsläppen år 1990 och gäller för de verksamheter som inte omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter. Det här innebär att utsläppen av växthusgaser år 2020 ska vara cirka 20 miljoner ton koldioxidkvivalenter lägre för den icke handlande sektorn i förhållande till 1990 års nivå. Minskningen sker genom utsläppsreduktioner i Sverige och i form av investeringar i andra EU-länder eller flexibla mekanismer som mekanismen för ren utveckling.

4.2 Sveriges program för att förebygga avfall 2014-2017 och avfallsplan

Enligt EU:s avfallsdirektiv (2008/98/EG) ska alla medlemsländer ha ett avfallsförebyggande program. Naturvårdsverket ska enligt avfallsförordningen ta fram detta. Naturvårdsverket följer upp programmet och kommer ta fram ett nytt program och en ny avfallsplan senast år 2018, se kapitel 2.

I programmet för 2014-2017 finns det 8 inriktningsmål och 167 åtgärder. Inriktningsmålen i programmet ska bidra till att de svenska miljömålen uppfylls och kompletterar etappmålen.

Programmet innehåller fyra fokusområden. Dessa är mat, textil, elektronik och byggande och rivning. Dessa har valts ut eftersom det blir mycket matavfall samt bygg- och rivningsavfall i Sverige. Dessa avfallsslag orsakar stora samlade utsläpp av klimatgaser från utvinning, produktion och avfallshantering. För varje tillverkat kilo elektronik och textil är klimatbelastningen också hög. Det används dessutom stora mängder farliga ämnen vid produktionen, ämnen som ofta även finns i de slutliga produkterna och varorna. En annan anledning till att fokusera på mat och textilier är att många avfallsförebyggande aktiviteter är på gång inom dessa områden och det bedöms vara viktigt att stödja aktiviteterna för att få stor effekt av insatserna.

Naturvårdsverket har på uppdrag av regeringen tagit fram ”Från avfallshantering till resurshushållning - Sveriges avfallsplan 2012–2017”. Planen innehåller mål och åtgärder för fem prioriterade områden. Den innehåller också exempel på vad vi behöver göra för att nå ett mer resurseffektivt samhälle med utgångspunkt från miljömålen och EU:s avfallshierarki.

Det övergripande syftet i avfallsplanen är att miljöpåverkan från avfallshanteringen ska minska och bidra till att uppfylla miljö kvalitetsmålen. Planens prioriterade områden är:

- Avfall i Bygg- och anläggningssektorn
- Hushållens avfall
- Resurshushållning i livsmedelskedjan
- Avfallsbehandling
- Illegal export av avfall till andra länder.

4.3 Regionala och kommunala mål

I Stockholms län har sex av de 16 nationella miljömålen valts ut för prioriterade insatser inom länet. Detta arbete sker inom ramen för den regionala miljö- och samhällsbyggnadsdialogen. De prioriterade miljömålen är ”Begränsad klimatpåverkan”, ”Ett rikt växt- och djurliv”, ”Frisk luft”, ”Giftfri miljö”, ”God bebyggd miljö” samt ”Ingen övergödning”. Det finns ett regionalt utvecklingsprogram för ”Frisk luft”. Övriga mål hanteras genom strategier. (se även Länsstyrelsens hemsida).

I Norrtälje kommun har under våren 2018 ett arbete pågått för att ta fram ett klimat- och miljöprogram. Klimat- och miljöprogrammet antogs vid kommunfullmäktiges sammanträde 16 april 2018. Klimat- och miljömålen har i programmet delats upp i fem temaområden:

- Klimatet
- Kemikaliesamhället
- Kretslopp
- Naturvård
- Vatten

5 EU:s direktiv och förordningar

Det finns flera direktiv från EU som kan påverka avfallshanteringen på olika sätt och det viktigaste är ramdirektivet om avfall. I denna finns bland annat avfallshierarkin och uttryckliga krav på medlemsstaterna att främja återanvändning och materialåtervinning. Ett steg i detta arbete är regeringens utredningar om delningsekonomi och om hur återanvändningen ska öka, se kapitel 2.2.

För att ytterligare betona avfallshierarkin, finns det i ramdirektivet krav på medlemsstaterna att ta fram nationella program för förebyggande av avfall, se kapitel 4.2. Naturvårdsverket har tagit fram en remissversion av en ny nationell avfallsplan och program för förebyggande av avfall som är tänkt att gälla från 2018–2023, se 2.2.8.

Ytterligare några EG-direktiv som påverkar den nationella lagstiftningen om avfallshantering är:

- EG-direktivet om deponering beslutades i april 1999 och bestämmelserna har införlivats i svensk lagstiftning i form av förordning om deponering av avfall och Naturvårdsverkets föreskrifter om deponering, som i stort följer EU:s deponeringsdirektiv.
- EG-direktivet om förbränning av avfall beslutades år 2000 och har införlivats i svensk lagstiftning i form av bland annat förordningen om avfallsförbränning och Naturvårdsverkets föreskrifter om avfallsförbränning.
- EG-direktiv om förpackningar beslutades 1994 och har införlivats i svensk lagstiftning i form av bland annat förordning om producentansvar för förpackningar.
- EG-direktivet om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter beslutades 2003 och har införlivats i svensk lagstiftning i form av bland annat förordning om producentansvar för batterier samt producentansvar för elutrustning.

Utöver ovanstående direktiv påverkas avfallsplaneringen av direktiv om miljökonsekvensbeskrivning för planer och program, vilket är inarbetat i den svenska miljöbalken och förordningen om miljökonsekvensbeskrivning.

De enda EG-förordningar som hittills finns beslutade och som reglerar avfallshanteringen är EG-förordningen om avfallsstatistik samt EG-förordningar som reglerar transporter av avfall, inklusive export av avfall. Det finns dock angränsande EG-förordningar som berör vissa delar av avfallshanteringen, t.ex. EG-förordning om säker förvaring av kvicksilver.

6 Nationella lagar och förordningar

6.1 Allmänt

Det finns ett flertal lagar och förordningar som berör avfallshantering. De lagar som styr den kommunala avfallshantering och hanteringen av hushållsavfall är framförallt miljöbalken med tillhörande förordningar, bl.a. avfallsförordningen och förordningarna om producentansvar. Anläggningsägare berörs dessutom av bl.a. förordningen om deponering av avfall och förordningen om avfallsförbränning.

Avfallsplaneringen styrs av Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2017:2) om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall. I dessa föreskrifter finns angivet bland annat att avfallsplanen ska innehålla mål för och beskrivning av hanteringen av både avfall som kommunen ansvarar för och sådant avfall som kommunen inte ansvarar för.

Insamling av matavfall och biologisk behandling med syfte att återföra mullämnen och näringsämnen till åkermark påverkas även av lagstiftning för skydd av mark och minskad risk för smittspridning till djur och människor.

Tillsynen enligt miljöbalken utövas av kommunens miljö- och hälsoskyddsnämnd eller motsvarande, eller av länsstyrelsen. Naturvårdsverket är central myndighet när det gäller avfallsfrågor.

Avfallshantering påverkas även av annan lagstiftning än ovan nämnda miljöbalk med tillhörande förordningar, till exempel:

- Plan- och bygglagen, PBL, där det bland annat ställs krav på kommunala översiktsplaner och att hänsyn tas till var nuvarande och framtida avfallsanläggningar samt nedlagda avfallsupplag finns. I PBL finns särskilda bestämmelser om rivning. När en fastighet rivs ska en rivningsplan göras för att redovisa hur rivningsmaterial ska tas om hand och farligt avfall ska särskilt beaktas.
- Arbetsmiljölagen och tillhörande förordningar och föreskrifter. Det är viktigt att arbetsmiljöfrågorna ingår som en naturlig del i avfallsarbetet.
- Lagen om transport av farligt gods med tillhörande förordning och Räddningsverkets föreskrifter reglerar bland annat transporter av farligt avfall.
- Lagen om offentlig upphandling.

6.2 Miljöbalken

Den övergripande lagstiftningen är miljöbalken som trädde i kraft 1 januari 1999. I balkens andra kapitel finns de s.k. allmänna hänsynsreglerna som gäller för alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd. Regler om avfall och producentansvar finns främst i miljöbalkens kapitel 15 och i olika förordningar utfärdade med stöd av balken.

Miljöbalkens kapitel 15 handlar om avfall och producentansvar. Utgångspunkten är att avfall ska hanteras på ett sådant sätt att det inte uppkommer olägenhet ur hälso- eller miljöskyddssynpunkt. Kommunen ansvarar för transport och behandling av hushållsavfall. I kapitel 15 finns också bestämmelsen att det är förbjudet att skräpa ner i naturen eller på annan plats dit allmänheten har insyn.

Kravet på en kommunal renhållningsordning med avfallsplan finns i miljöbalken kapitel 15. Varje kommun ska ha en renhållningsordning som ska innehålla kommunens föreskrifter om avfallshandtering och en avfallsplan. Avfallsplanen ska innehålla uppgifter om avfall som uppkommer inom kommunen och åtgärder för att minska mängden avfall och dess farlighet. Renhållningsordningen innehåller även de bestämmelser som styr avfallshanderingen i kommunen och den ska antas av kommunfullmäktige.

Sedan 2016 har avfallshierarkin på ett tydligare sätt förts in i miljöbalken. Detta har skett dels genom att införa en skyldighet i 2 kap. 5 § om att vidta avfallsförebyggande åtgärder och dels genom att i 15 kap. 10 § ange den prioritetsordning som ska gälla vid behandling av avfall. Ändringarna trädde i kraft den 2 augusti 2016.

6.3 Avfallsförordningen

I avfallsförordningen (SFS 2011:927) finns bestämmelser om hantering av avfall och vad som är avfall. Det finns även regler om kommunal renhållningsordning med föreskrifter och avfallsplan, exempelvis bestämmelse om att innehållet i avfallsplanen ska ses över vart fjärde år.

Avfallsförordningen reglerar även hanteringen av farligt avfall. Här finns en förteckning över olika typer av avfall. I avfallsförordningen finns också bestämmelser om tillståndsplikt för transport av avfall, och om uppgiftsskyldighet för den som ger upphov till eller yrkesmässigt transporterar annat avfall än hushållsavfall.

6.4 Miljöbedömning av planer och program

Enligt miljöbalken (6 kap) samt förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar (SFS 2017:966) ska en avfallsplan bland annat miljöbedömas. Det är främst den betydande miljöpåverkan som genomförande av planen kan antas medföra som ska identifieras, beskrivas och bedömas.

6.5 Förordningar om producentansvar

För vissa avfallsslag har producenterna ansvar för insamling och omhändertagande. De som är aktuella nu är:

- Förordning (2014:1074) om producentansvar för returpapper
- Förordning (1994:1236) om producentansvar för däck
- Förordning (2007:185) om producentansvar för bilar
- Förordning (2000:208) om producentansvar för glödlampor och vissa belysningsarmaturer
- Förordning (2014:1075) om producentansvar för elutrustning
- Förordning (2014:1073) om producentansvar för förpackningar
- Förordning (2007:193) om producentansvar för vissa radioaktiva produkter och herrelösa strålkällor
- Förordning (2008:834) om producentansvar för batterier
- Förordningen (2009:1031) om producentansvar för läkemedel

Det finns också frivilliga åtaganden för bygg- och rivningsavfall samt lantbruksplast.

6.6 Föreskrifter om innehåll i kommunal avfallsplan

Naturvårdsverket har, i mars 2017, beslutat om nya föreskrifter om innehåll i kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall. Krav enligt föreskrifterna som gäller mål och åtgärder i planen anges nedan.

Planens uppgifter om avfall i kommunen ska delas upp på det avfall som kommunen ansvarar för, respektive det avfall som kommunen inte har ansvar för. För avfall som kommunen ansvarar för ska planen innehålla mål för förebyggande och hantering av avfallet. Mål och åtgärder i avfallsplanen ska utgå från nationella miljökvalitetsmål och andra relevanta mål som berör avfallsområdet. För avfall som kommunen inte ansvarar för ska planen innehålla mål och åtgärder för att förebygga och hantera detta avfall, i den utsträckning som kommunen kan påverka detta. Avfallsplanen ska innehålla mål och åtgärder för att förebygga och begränsa nedskräpning.

6.7 Förordning (SFS 2001:512) och föreskrifter (NFS 2004:10 med ändringsföreskrifter) om deponering och mottagning av avfall

Här anges bland annat att utsorterat brännbart avfall inte får deponeras efter den 1 januari 2002 samt att organiskt avfall inte får deponeras efter den 1 januari 2005.

Tillkomsten av förordningen har gjort att kraven avsevärt skärpts på såväl befintliga som kommande deponier. Samtliga deponier ska ha uppnått en enhetlig standard senast 2008. Bestämmelserna i förordningen avser framför allt krav på bottenkonstruktioner, sluttäckningskonstruktioner, provtagning och kontroller.

6.8 Föreskrifter och allmänna råd om hantering av brännbart och organiskt avfall (NFS 2004:4)

Föreskrifterna (NFS 2004:4) innehåller bestämmelser om sortering av brännbart avfall, undantag från kravet att brännbart avfall ska förvaras och transporteras bort skilt från annat avfall, undantag från förbudet mot deponering av utsorterat brännbart avfall och organiskt avfall samt bestämmelser om dispens för deponering av utsorterat brännbart avfall och organiskt avfall.

I föreskrifterna om hantering av brännbart avfall finns regler för hur sorteringen ska gå till. Det ska erbjudas en möjlighet i varje kommun den som ger upphov till hushållsavfall att sortera avfallet. Särskilt angeläget är detta ifråga om det farliga avfallet. Enligt föreskrifterna har den som ger upphov till annat avfall än hushållsavfall (d.v.s. verksamhetsavfall) skyldighet att sortera sitt avfall.

6.9 Andra lagar och förordningar som har betydelse för avfallshanteringen

Avfallshanteringen påverkas även av annan lagstiftning än ovan nämnda miljöbalk med tillhörande förordningar, t.ex.

- Plan- och bygglagen, PBL, där det bland annat ställs krav på kommunala översiktsplaner och att hänsyn tas till var nuvarande och framtida avfallsanläggningar samt nedlagda avfallsupplag finns. I PBL finns särskilda bestämmelser om rivning. När en fastighet rivs ska en rivningsplan göras för att redovisa hur rivningsmaterial ska tas om hand, och farligt avfall ska särskilt beaktas.
- Arbetsmiljölagen och tillhörande förordningar och föreskrifter. Det är viktigt att arbetsmiljöfrågorna ingår som en naturlig del i avfallsarbetet.

- Lagen om transport av farligt gods med tillhörande förordning och Räddningsverkets föreskrifter reglerar bland annat transporter av farligt avfall.
- Lagen om offentlig upphandling.

BILAGA B

Avfallsanläggningar

1 Anläggningar för återvinning och bortskaffande av avfall i Norrtälje kommun

En avfallsplan ska innehålla uppgifter om anläggningar för återvinning och bortskaffande av avfall som finns i kommunen. Detta gäller dock endast sådana anläggningar som är tillstånds- eller anmälningspliktiga enligt förordning om miljöfarligt verksamhet och hälsoskydd (sedan 18/6 2013 enligt miljöprövningsförordning 2013:251). Mottagna mängder i följande tabeller avser 2016.

För varje anläggning ska anges:

1. Var i kommunen anläggningen är belägen
2. SNI-kod
3. Typ/typer av avfall som hanteras
4. Metoder för återvinning eller bortskaffande
5. Kapacitet (ton/år)
6. Totalt mottagna mängder (ton/år)
7. Tillåten mängd enligt tillstånd (ton/år)

Anläggningsnamn Verksamhetsutövare Fastighetsbeteckning & lokalisering	SNI-kod	Tillstånds- och anmälningsplikt	Avfallsslag	Hanteringsmetod	Mottagna mängder (ton/år)	Kapacitet (ton/år)	Tillåten avfallsmängd enligt tillstånd (ton/år)
Salmunge avfallsanläggning Norrtälje kommun Salmunge 1:8 6626904 X 1648734	90.300	B-anläggning	Hushållsavfall	Hushållsavfall omlastas för vidaretransport till godkänd förbränningsanläggning – Vattenfall Värme Uppsala AB.	31 984	60 000	60 000
			Grovavfall, verksamhetsavfall, industriavfall, byggavfall	Grovavfall, verksamhetsavfall, industriavfall samt byggavfall tippas efter invägning på sorteringsplatta för kontroll och sortering i träavfall, brännbar fraktion (förbränning), metall och deponirest.			
			Aska, rens från reningsverk, asbest	Aska, rens från reningsverk samt asbest deponeras på Salmunge.			
			Jord & schaktmassor	Jord- och schaktmassor tas emot i första hand till driften av anläggningen.			
			Gjuterisand	Gjuterisand har lagrats på anläggningen.			
			Farligt avfall från hushåll	Farligt avfall från hushåll tas emot vid miljöstation varefter anlita d entreprenör hämtar avfallet för transport till slutligt omhändertagande.			
			EI-avfall inkl. kyl & frysmöbler	EI-avfall inkl. kyl- och frysmöbler mottas vid åvc varefter det hämtas av EI-kretsen för vidare behandling.			
Latrinavfall	Latrinavfall mottas och separeras från emballaget som rengörs, sönderdelas och återvinns genom förbränning. Latrinavfallet transporteras till Karby.	327	1000	1000			

Anläggningsnamn Verksamhetsutövare Fastighetsbeteckning & lokalisering	SNI-kod	Tillstånds- och anmälningsplikt	Avfallsslag	Hanteringsmetod	Mottagna mängder (ton/år)	Kapacitet (ton/år)	Tillåten avfallsmängd enligt tillstånd (ton/år)
Häverö avfallsanläggning Norrtälje kommun Häveröprästgård 1:14 6661180 X 1658380	90.300	B-anläggning	Hushållsavfall Grovavfall, verksamhetsavfall, industriavfall, byggavfall Farligt avfall från hushåll Metallavfall EI-avfall inkl. kyl & frysmöbler Brännbart avfall och Träavfall	Hushållsavfall omlastas för vidaretransport till godkänd förbränningsanläggning – Vattenfall Värme Uppsala AB Grovavfall, verksamhetsavfall, industriavfall samt byggavfall tippas efter invägning på sorteringsplatta för kontroll och sortering i trä- avfall, brännbar fraktion (förbränning), metall och deponirest. Farligt avfall från hushåll tas emot vid miljöstation varefter anlita entreprenör hämtar avfallet för transport till slutligt omhändertagande. Metallavfall levereras till metallåtervinning. EI-avfall inkl. kyl- och frysmöbler mottas vid åvc varefter det hämtas av EI-kretsen för vidare behandling. Brännbart avfall och träavfall flisas och skickas till förbränning.	8916, varav 496 farligt avfall	20 000	20 000, varav 700 farligt avfall
Görla återvinningscentral Norrtälje kommun Del av Görla 9:2 6627963 X 1662396	90.70	B-anläggning	Hushållsavfall, verksamhetsavfall Farligt avfall	Hushållsavfall och verksamhetsavfall transporteras till Salmunge för vidare behandling eller deponering. Farligt avfall tas emot vid miljöstation varefter anlita entreprenör hämtar avfallet för slutligt omhändertagande.	10 976, varav 1366 farligt avfall	30 000	30 000, varav 2000 farligt avfall

Anläggningsnamn Verksamhetsutövare Fastighetsbeteckning & lokalisering	SNI-kod	Tillstånds- och anmälningsplikt	Avfallsslag	Hanteringsmetod	Mottagna mängder (ton/år)	Kapacitet (ton/år)	Tillåten avfallsmängd enligt tillstånd (ton/år)
Karby våtkompost Norrtälje kommun Estuna-Karby 1:2 663532 X 1658086	90.160	B-anläggning	Latrin och avlopps- vatten från WC	Efter hygienisering av latrinavfallet och avloppsvattnet återförs materialet som gödning på åkermark.	718	3 000	3 000
Häverö prästgård Norrtälje samhällsteknik (SAMTEK) AB Häverö prästgård 1:3 6661249 X 703253	90.80 90.50	B-anläggning	Bygg- och industri- avfall Farligt avfall	Sortering och mellanlagring av bygg- och industriavfall. Mellanlagring av farligt avfall	1370 11,7	10 000 500	10 000 500
Nodstatippen Bo Djurberg Nodsta 11:1 6628908 X 704350	90.310 90.110 90.80	B-anläggning	Jord- och schaktmassor, rivningsmassor, muddermassor och snö	Deponering av inerta schakt- och rivningsmassor. Mellanlagring och sortering av schaktmassor och avfall. Snötipp.	192 400	398 502 ton i kvarvarande deponerings- utrymme	750 000 ton totalt

BILAGA C

Nulägesbeskrivning

Innehållsförteckning

1	NORRTÄLJE KOMMUN	28
1.1	FOLKMÄNGD OCH BOENDEFORM	28
1.2	NÄRINGSLIV	29
2	AVFALLSHANTERINGEN I NORRTÄLJE KOMMUN	30
2.1	AVFALLSORGANISATION	30
2.2	FINANSIERING	30
2.3	INFORMATION- OCH KOMMUNIKATIONSARBETE	31
3	HANTERING AV AVFALLSFRAKTIONER OCH INSAMLADE AVFALLSMÄNGDER	32
3.1	AVFALL SOM OMFATTAS AV KOMMUNALT ANSVAR	32
3.1.1	<i>Mat- och restavfall</i>	32
3.1.2	<i>Matavfall</i>	32
3.1.3	<i>Grovavfall</i>	32
3.1.4	<i>Latrin</i>	33
3.1.5	<i>Slam- och fettavfall</i>	33
3.1.6	<i>Farligt avfall</i>	33
3.1.7	<i>Insamlade avfallsmängder</i>	34
3.1.8	<i>Behandling</i>	34
3.1.9	<i>Utveckling av insamlade mängder</i>	35
3.2	AVFALL SOM OMFATTAS AV PRODUCENTANSVAR	35
3.2.1	<i>Förpackningar och tidningar</i>	36
3.2.2	<i>Däck</i>	36
3.2.3	<i>Batterier</i>	36
3.2.4	<i>Bilar</i>	36
3.2.5	<i>Elektronik- och elavfall</i>	36
3.2.6	<i>Insamlade avfallsmängder</i>	37
3.3	AVFALL SOM INTE OMFATTAS AV KOMMUNALT ANSVAR ELLER PRODUCENTANSVAR	37

1 Norrtälje kommun

Norrtälje kommun är hjärtat i Roslagen. Här finns en idyllisk stadskärna, öppet landskap och en fantastisk skärgård. I Norrtälje finns cirka 13 000 öar, ca 61 000 invånare och på sommaren blir invånarantalet ungefär dubbelt så många. Norrtälje ligger bara en timme från Stockholm stad och det är nära till både Uppsala och Arlanda. Kommunen är till ytan 3 000 kvadratkilometer varav 1 000 kvadratkilometer är skärgård.

Förutom centralorten Norrtälje utgörs kommunen av tätorterna Rimbo, Hallstavik, Älmsta, Rånäs, Edsbro, Gottröra, Rö, Finsta, Bergshamra, Gräddö, Nysättra, Svanberga, Drottningdal, Söderbykarl, Grisslehamn, Skebobruk och Herräng.

Folkmängden varierar kraftigt under året beroende på det stora antalet fritidsboende. Det finns ca 30 000 fritidshus inom kommunen. Under sommarsäsongen tillkommer båt- och campinggäster. Man räknar med att det under högsäsong vistas ca 250 000 personer inom kommunen.

Befolkningsutvecklingen är beroende av näringslivets utveckling och på tillgången av bostäder i regionen. Befolkningen ökar i kommunen och beror främst på inflyttning från andra kommuner i länet.

1.1 Folkmängd och boendeform

Norrtälje kommun har för närvarande ca 61 000 invånare och enligt prognos kommer antalet att öka med cirka 25 000 invånare till år 2027.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Antal inv.	64 622	66 963	69 464	73 027	76 146	79 079	81 719	84 164	86 160

Tabell 1. Befolkningsprognos 2019 – 2027. (Källa: Norrtälje kommun, 2018)

Majoriteten av befolkningen bor i småhus eller fritidshus och antalet fritidshus är förhållandevis stort. Många invånare bor även på öar utan bro- eller färjeförbindelse. I Tabell 2 redovisas fördelningen av antalet hushåll per boendeform.

Boendeform	Antal hushåll
Småhus ¹	16 747
Flerbostadshus ²	9 592
Fritidshus ³	25 776
Övrigt boende ⁴	205

¹ Småhus avser friliggande en- och tvåbostadshus samt par-, rad- och kedjehus (exklusive fritidshus).

² Flerbostadshus avser bostadsbyggnader innehållande tre eller flera lägenheter inklusive loftgångshus.

³ Uppgift om antalet permanentboende i fritidshus saknas.

⁴ Övriga hus avser byggnader som inte är avsedda för bostadsändamål, t.ex. byggnader avsedda för verksamhet eller samhällsfunktion.

Boendeform	Antal hushåll
Specialbostäder ⁵	913
Summa	53 233

Tabell 2. Antal hushåll per boendeform 2016 (Källa: SCB)

1.2 Näringsliv

I Norrtälje kommun finns ett varierat näringsliv, med verksamheter från stor processindustri med Holmen Paper i Hallstavik till lokala småföretag. Norrtälje kommun har även två stora hamnar där både person- och varutransport sker. Kommunala verksamheter inom vård, omsorg och skola är också stora arbetsgivare inom kommunen. Även jordbruk och mindre tillverkningsföretag är viktiga näringsgrenar.

⁵ Specialbostäder avser bostäder för äldre/funktionshindrade, studentbostäder och övriga specialbostäder.

2 Avfallshanteringen i Norrtälje kommun

Nedan följer en sammanställning av avfallsmängder och nuvarande hantering beträffande insamling och behandling av avfall i Norrtälje kommun.

2.1 Avfallsorganisation

Norrtälje kommuns renhållningsavdelning ansvarar för hantering, d.v.s. insamling och behandling, av hushållsavfall från ca 38 600 kunder, latrinavfall från ca 2 700 kunder och slamavfall från ca 24 200 enskilda avloppsanläggningar.

Renhållningsavdelningen ansvarar också för planering, utveckling och upphandling av insamlings- och behandlingstjänster, samt för att ta fram renhållningsordning, lokal avfallsplan och lokala föreskrifter om avfallshandling enligt bestämmelserna i miljöbalken. Kundtjänst och fakturering sköts av kommunen i egen regi, liksom arbetet på kommunens avfallsanläggningar och återvinningscentraler (ÅVC). Insamling och borttransport av avfall som omfattas av kommunens ansvar hanteras av entreprenörer som kommunen upphandlat. Sammanlagt har kommunens renhållningsavdelning 30 anställda.

2.2 Finansiering

Avfallshandling i Norrtälje kommun finansieras genom avgiftsintäkter från abonnenterna. Avgiften fastställs av kommunfullmäktige och ska täcka samtliga kostnader som ingår i handlingen och omhändertagandet av hushållsavfallet som faller under kommunens ansvar. Utformningen av avfallstaxan regleras bland annat av bestämmelserna i miljöbalken och kommunallagen. I den senare anges två principer som är av betydelse för utformningen av den lokala avfallstaxan: **Likställighets- och självkostnadsprincipen.**

Likställighetsprincipen innebär att kommunen ska behandla sina kommuninvånare lika, och att dessa är likställda när det gäller rättigheter och skyldigheter samt att samma avgift ska tas ut för lika prestation.

Självkostnadsprincipen innebär att kommunen inte får ta ut högre avgifter än de som svarar för kostnaderna som uppstår i samband med handlingen av avfallet samt för de tjänster som kommunen erbjuder i samband med detta.

Vidare anges i miljöbalken att avgiften får tas ut på sådant sätt att återanvändning, återvinning eller annan miljöanpassad avfallshandling främjas. Detta innebär att självkostnadsprincipen inte behöver följas i fråga om enskilda avfallslag eller tjänster. Differentierade taxor kan vara ett viktigt instrument vid exempelvis arbete med att öka mängden sorterat avfall.

Intäkterna från renhållningsavgifterna används i Norrtälje kommun till följande:

- Planering och utveckling av tjänster inklusive framtagande av lokal avfallsplan, lokala föreskrifter och avfallstaxa samt uppföljning av dessa. Tillstånds- och kvalitetsarbete, utredningar och upphandlingar.
- Tillhandahållande av tjänster för kommunikation och information kring avfallshandling i kommunen.
- Tillhandahållande av kundservice inklusive fakturering.
- Insamling och transporter av det hushållsavfall som faller under kommunalt ansvar till behandling.
- Drift av återvinningscentraler, miljöstationer m.m. för insamling av hushållsavfall.

Kostnaderna fördelas på följande sätt i årsavgiften:

- Kapitalkostnader (cirka 5 %) – Investeringar i anläggningar, anläggningsmaskiner, behållare och affärssystem m.m.
- Administration (cirka 10 %) – Kundenservice, fakturering, planering, entreprenörskontakter, upphandling, myndighetskontakter, tillstånd, miljöredovisning, information m.m.
- Behandling av avfall (cirka 40 %) – Behandling/sortering/lastning/deponering av hushållsavfall och farligt avfall. Drift av återvinningscentraler, avfallsanläggningar och deponier inklusive sluttäckning.
- Insamling av avfall (cirka 45 %) – Insamling/transport av hushållsavfall, grovsopor och farligt avfall från kund till omlastning m.m.

2.3 Informations- och kommunikationsarbete

Norrtälje kommun driver kundtjänst i egen regi, dit abonnenter kan vända sig med eventuella frågor, beställningar eller klagomål kring renhållningen. Kontaktcenter kan kontaktas både per telefon, via e-post och kommunens Facebooksida. Kommunen tillhandahåller också information angående avfallsabonnemang och föreskrifter för avfallshantering på kommunens webbplats. Där finns också information om återvinningscentralernas öppettider samt information om hur avfall ska sorteras. Kommunen kommunicerar också med kunderna genom brevvutskick. Avfallsnytt skickas ut till samtliga abonnenter ett antal gånger per år. Renhållningsavdelningen tar också fram informationshäften och aviseringar för olika specifika ändamål.

Kommunen följer löpande på årsbasis upp hur abonnenterna uppfattar servicen från renhållningsavdelningen. I den senaste mätningen som gjordes under 2017 framgår att de flesta abonnenter är nöjda med renhållningen i kommunen. Den främsta kritiken gäller frågor kopplade till grovavfall.

3 Hantering av avfallsfraktioner och insamlade avfallsmängder

Nedan beskrivs hanteringen, det vill säga insamling och behandling samt insamlade avfallsmängder för olika avfallsfraktioner.

3.1 Avfall som omfattas av kommunalt ansvar

Hushållsavfall omfattas av kommunalt renhållningsansvar. Med hushållsavfall menas avfall som uppstår i hushåll och till följd av användandet av bostaden för bostadsändamål. Begreppet omfattar även avfall från industrier, affärsrörelser m.m. som uppkommer som en direkt följd av att människor oavsett ändamål eller verksamhet uppehåller sig inom en lokal eller i en anläggning, exempelvis avfall från personalmatsalar, restaurangavfall och toalettavfall.

3.1.1 Mat- och restavfall

Med mat- och restavfall menas det avfall som normalt uppstår i ett hushåll och som samlas upp i särskilda behållare såsom kärl, säck, containrar, underjordsbehållare eller i sopsugssystem m.m.

Från småhus på fastlandet sker insamlingen till största delen i 190 liters plastkärl 26 gånger per år. Insamling i säck förekommer för denna boendeform i de fall då abonnenter beställt en extra säck vid ordinarie hämtning. Flerbostadshus och verksamheter har ofta större insamlingskärl av plast och i vissa fall insamling i container samt underjordsbehållare med syfte att effektivisera avfallshämtningen.

Ordinarie hämtning av avfall i kärl sker varannan vecka med baklastande avfallsfordon. Fritidsboende har möjlighet att som grund välja sommarabonnemang med hämtning varannan vecka från mitten av april tills slutet av september. Kommunen har även vissa säsongsverksamheter som under sommarhalvåret har hämtning varje eller varannan vecka.

Norrhälje kommun har digital tömningsregistrering för hushållsavfall med syfte att säkerställa att hämtningarna blir utförda och att kunderna får en bra service. Kommunens övriga insamling kommer att få digital tömningsregistrering. Digital tömningsregistrering innebär att hämtning av varje enskilt avfallskärl registreras via ett chip av hämtningsfordonet.

För skärgården samt kustnära fastland sker insamlingen i 160-literssäck. Insamlingen sker med hjälp av båt samt hämtfordon som samlar in säckarna på öarna. Ordinarie hämtning för permanentboende sker 30 gånger per år och för fritidsboende 16 gånger per år. Antalet hämtningar kan reduceras om abonnenten har en godkänd kompost. Avfallet omhändertas genom förbränning med energiutvinning.

3.1.2 Matavfall

Med matavfall menas avfall av organiskt material som uppkommer i hushåll, restauranger, personalmatsalar, skolor m.m. Norrhälje kommun påbörjar matavfallsinsamling områdesvis med start hösten 2018. Matavfallet kommer att rötas för produktion av biogas och biogödsel. Behandlingen kommer att upphandlas och ske i en anläggning utanför kommunen.

3.1.3 Grovavfall

Med grovavfall menas det hushållsavfall som är så tungt eller skrymmande att det inte är lämpligt att samla in i kärl eller säck eller andra system för insamling av så kallat säck- och kärlavfall.

I Norrhälje kommun kan avfallsabbonenter beställa budad hämtning av grovavfall mot en särskild avgift. Grovavfallet ska då vara sorterat i brännbart och icke brännbart avfall. Elavfall sorteras separat.

Grovavfall kan även lämnas vid någon av Norrtälje kommuns tre återvinningscentraler eller vid den flytande återvinningscentralen som kör till vissa öar utan bro- eller färjeförbindelse. Dessa tjänster ingår i den fasta årliga avgiften.

Grovavfallet omhändertas utifrån materialslag. Exempelvis flisas trä och används som bränsle vid energiutvinning, metall återanvänds och porslin deponeras.

3.1.4 Latrin

Insamling av latrinavfall sker i engångskärl av plast och hämtas, efter beställning, mot avgift från permanentboende⁶ och verksamheter. Fritidsboende har latrinhämtning enligt särskilt schema. Latrinavfallet behandlas i våtkompost.

Hemkompostering av latrinavfall får ske efter beviljad anmälan till bygg- och miljökontoret. Särskilda krav ställs på kompostbehållaren.

3.1.5 Slam- och fettavfall

Tömning av slam- och fettavskiljare sker enligt särskilt schema varje år, vartannat år eller vart tredje år (fritidsboende i skärgård) beroende på slamanläggningens storlek och boendeform. Även tömning av slam och fett kan ske med en digital tömningsregistrering efter att avfallshämtaren läst av ett chip som fästs vid anläggningen. Tömningsbilen använder GPS för att få fram den geografiska lokaliseringen av anläggningen vilket gör att kommunen kan säkerställa att avsedd kunds anläggning är tömd. Systemet nyttjas i begränsad omfattning. Slammet omhändertas i det kommunala avloppsreningsverket.

3.1.6 Farligt avfall

Med farligt avfall menas sådant avfall som innehåller eller består av ämnen med farliga egenskaper. Ämnena kan vara farliga för att de är explosiva, brandfarliga, frätande eller giftiga för människor och natur. Det finns hundratals ämnen som är klassade som farligt avfall men några exempel som ofta uppkommer i hushåll är batterier och kemikalier av olika slag. Farligt avfall omhändertas genom särskilt anpassad destruktion.

I Norrtälje kommun kan invånarna lämna farligt avfall på flertalet platser. Insamling av farligt avfall på fastlandet sker (se vidare tabell 3):

- Vid någon av de tre återvinningscentralerna Salmunge, Görla och Häverö
- Vid miljöstationer som är bemannade enligt schema.

Ort	Plats	Adress
Norrtälje	Görla återvinningscentral	Sikvägen
Rimbo	OK/Q8 Bensinstation Salmunge återvinningscentral	Roslagsvägen 2 Väg 77 mellan Finsta och Rimbo
Hallstavik	Häverö återvinningscentral Mekonomen	Mellan Häverö Kyrka och Häverödal Skärsta
Älmsta	OK/Q8 Bensinstation	Norrtäljevägen 29
Björkö	Vid parkeringen före hamncaféet vid Simpnäs brygga	

⁶ Kan även samlas in schemalagt.

Ort	Plats	Adress
Grisslehamn	Trafikbutiken Qstar	Grisslehamnsvägen 622, Grisslehamn
Edsbro	Bakom Edsbro krog	Hallstaviksvägen 2 E, Edsbro
Furusund	Skärgårdsmacken	Hotellplan 6, Furusund
Gräddö	Gräddö Gästhamn	

Tabell 3. Placering av miljöstationer på fastlandet

Insamling av farligt avfall i skärgården sker med/vid:

- Miljöbåten trafikerar ångbåtsbryggor under sommartid. Miljöbåten samlar in farligt avfall så som kemikalier, oljor och batterier.
- Flytande återvinningscentral. Säsongsinsamling av farligt avfall vid bryggor.

3.1.7 Insamlade avfallsmängder

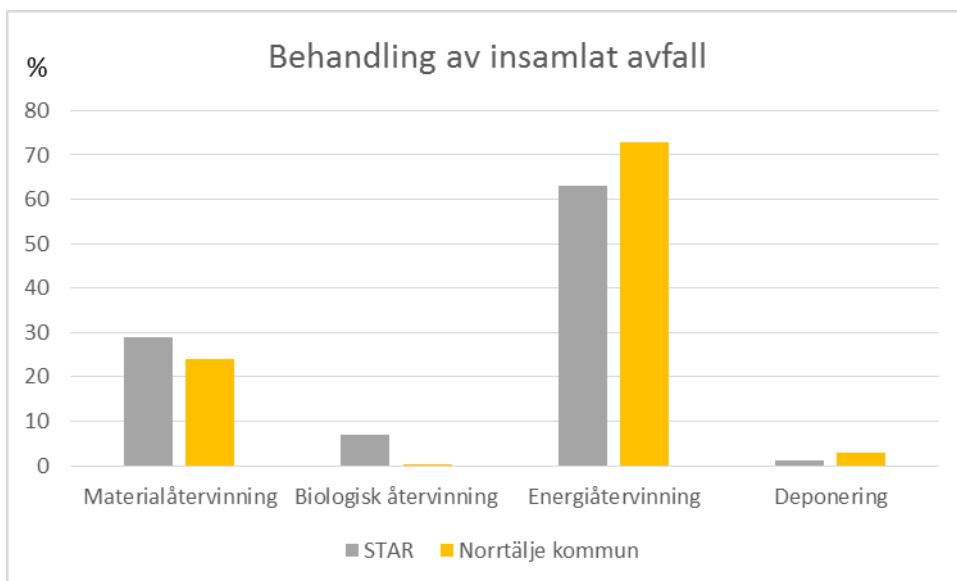
Nedan redovisas de avfallsmängder som samlats in och som omfattas av kommunalt renhållningsansvar. Det avfall som omfattas av per definition är hushållsavfall men som även omfattas av producentansvar redovisas under rubriken ”Avfall som omfattas av producent-ansvar” såsom elektronik och batterier. I Tabell 4 redovisas även en jämförelse med statistik för hela riket i form av avfallsmängd per kilo per person. Sammantaget ligger Norrtälje kommun något högre än riksgenomsnittet vilket kan förklaras med att kommunen har en hög andel fritidsboenden som genererar avfall under sommaren men som per definition inte räknas som fasta invånare i kommunen.

Fraktion	Total mängd Norrtälje kommun (ton)	Total mängd Norrtälje kommun (kg/person)	Total mängd riket (kg/person)
Mat- och restavfall	16 395	276	220 228
Matavfall	0,51	0,51	36 110
Grovavfall	15 267	260	177 189
Latrin	77	1,3	0,05
Slam från enskilda anläggningar	40 976	690	149
Farligt avfall	1 60	24,6	7,5

Tabell 4. Insamlade mängder hushållsavfall 2016 som omfattas av kommunalt renhållningsansvar.

3.1.8 Behandling

I Figur 1 presenteras ett stapeldiagram över hur avfall som samlats in under 2016 och som omfattas av kommunalt renhållningsansvar behandlas i jämförelse med STAR (Stockholmregionens Avfallsråd). Den största delen av avfallet behandlas genom energiåtervinning och därefter är materialåtervinning den näst största behandlingsmetoden. Endast en mindre del behandlas genom biologisk återvinning där en av anledningarna till detta är att kommunen ännu inte infört separat matavfallsinsamling.

Figur 1. Behandling av insamlat avfall i jämförelse med STAR.

3.1.9 Utveckling av insamlade mängder

Mängden avfall i kommunen har varierat de senaste åren, se Tabell 5. Under perioden 2009–2016 har mängderna varierat mellan som längst 418 kg per person (år 2015 och 2016) till de högsta mängderna, 803 kg per person, år 2010. Mängden avfall som genereras har hittills varit starkt kopplad till konjunkturen och i framtiden förväntas ökade mängder, framförallt kopplat till planerad bostadsbebyggelse men även kopplat till ökad konsumtion.

Fraktion	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kärl- och säckavfall	265	264	263	258	264	181	178	186
Matavfall	-	-	-	-	-	-	-	-
Grovavfall	392	438	265	416	269	231	184	174
Farligt avfall	19	27	21	23	21	14	14	17
Tidningar och förpackningar	40	74	78	72	76	50	42	41
Summa	716	803	627	769	630	476	418	418
Riksgenomsnitt	392	390	459	460	461	417	460	452

Tabell 5. Sammanställning av utvecklingen av insamlade mängder avfall i kommunen (kg/inv).

3.2 Avfall som omfattas av producentansvar

Sedan 1994 gäller lagen om producentansvar för förpackningar. Sedan dess har producentansvar införts för fler avfallsslag. Med producentansvarsavfall menas att producenterna har en skyldighet att se till att avfall samlas in, transporteras bort, återvinns, återanvänds eller bortskaffas på ett sätt som kan krävas för en miljö- och hälsomässigt godtagbar avfallshantering. Producentansvar innebär att den/de som producerar vissa utpekade produkter ansvarar för varans hela livscykel inklusive design, produktion och omhändertagande av avfall. Producenter har ansvar för att samla in uttjänta produkter. Denna ansvarsfördelning ska stimulera producenterna till att göra mer resurssnåla produkter.

3.2.1 Förpackningar och tidningar

Enligt bestämmelserna i Förordningen (SFS 2014:1073) om producentansvar för förpackningar och Förordningen (SFS 2014:1074) om producentansvar för returpapper sker insamling av förpacknings- och tidningsavfall genom producenternas försorg. Producenterna har i sin tur gett Förpacknings- och tidningsinsamlingen (FTI) i uppdrag att ansvara för insamlingen och för att lämpligt insamlingsystem ska finnas i kommunerna. Kommunerna har ansvar för att informera invånarna om var de kan lämna förpacknings- och tidningsavfall, hur man sorterar och vad återvinningen leder till.

I Norrtälje kommun sker insamling av förpacknings- och tidningsavfall genom återvinningsstationer (ÅVS). Återvinningsstationerna består av ett antal behållare för insamling av följande fraktioner:

- Glasförpackningar (färgat/ofärgat glas)
- Metallförpackningar
- Plastförpackningar
- Pappersförpackningar
- Returpapper (tidningsavfall)

Insamling av förpacknings- och tidningsavfall sker via ca 40 återvinningsstationer i Norrtälje kommun. Behållare finns även vid kommunens återvinningscentraler. Fastighetsägare till flerbostadshus har även möjlighet att själva anordna fastighetsnära insamling av förpacknings- och tidningsavfall genom FTI.

3.2.2 Däck

Producentansvaret omfattar uttjänta däck från de flesta fordon och släpkärror. Svensk Däckåtervinning sköter sedan 1994 producentansvaret åt däckproducenterna. Nästintill alla däck samlas in för omhändertagande. Insamling sker via återvinningscentraler eller via återförsäljare. Cirka hälften av det insamlade avfallet energiåtervinns, cirka 20 % används som materialersättning såsom vägbyggnads-material eller täckmaterial på ex. deponier och en mindre del (cirka 10 %) materialåtervinns.

3.2.3 Batterier

För batteriinsamlingen i Sverige ansvarar producentansvarsbolagen El-Kretsen och BlyBatteriRetur. De är ansvariga för att samla in alla typer av batterier (engångs- och uppladdningsbara batterier) samt att informera konsumenterna om var man kan lämna batterier till återvinning. Småbatterier från hushåll och mindre verksamheter samlas in via affärer som säljer batterier och via återvinningscentralerna.

Avfallet sorteras och materialet separeras och återvinns genom materialåtervinning och energiåtervinning. Blybatterier tyngre än tre kilogram samlas in via återförsäljare eller återvinningscentraler. Insamlingen sker av entreprenör på uppdrag av BlyBatteriRetur. Blybatterierna transporteras till en anläggning som krossar batterierna, neutraliserar batterisyran och utvinnet bly. Blyet säljs vidare som råvara till blybatteritillverkare.

3.2.4 Bilar

I producentansvaret för bilar ingår det att producenterna ska se till att det finns lämpliga mottagningssystem för bilarna. För de bilar som tas emot ska en stor del (95 %) av bilens vikt återanvändas eller återvinnas. Producentansvaret samordnas av BIL Sweden (Bilindustriföreningen).

3.2.5 Elektronik- och elavfall

För insamling av elektronik- och elavfall i Sverige ansvarar producentansvarsbolaget El-Kretsen. Privatpersoner och verksamheter ska lämna uttjänt elektronik- och elprodukter till insamling. Avfallsabonnenter i kommunen kan beställa budad hämtning av elavfall mot en avgift. Kyl- och

frysmöbler hämtas avgiftsfritt efter beställning till kommunen. Dessa avfallsslag kan även lämnas avgiftsfritt vid någon av kommunens tre återvinningscentraler.

3.2.6 Insamlade avfallsmängder

Nedan redovisas avfallsmängder under 2017 som omfattas av producentansvar och som varit praktiskt möjliga att sammanställa. Avfallet återanvänds, återvinns och energiåtervinns utifrån respektive materialslag i särskilt anpassade anläggningar runt om i landet och även utomlands.

Fraktion	Mängd (ton)
Glasförpackningar	1 531
Pappersförpackningar	651
Plastförpackningar	310
Metallförpackningar	87
Tidningar	938
Summa	3 517

Tabell 6. Insamlade mängder 2017 av hushållsavfall som omfattas av producentansvar. Källa: FTIAB

Fraktion	Mängd (ton)
Batterier totalt, varav:	3,4
småbatterier	0,19
blybatterier tyngre än 3 kg	3,2
Elektriska eller elektroniska produkter	1,0
Summa	7,8

Tabell 7. Insamlade mängder batterier och elavfall. Källa: Ragn-Sells

3.3 Avfall som inte omfattas av kommunalt ansvar eller producentansvar

Verksamhetsavfall är avfall som uppstår vid verksamhetsutövning som inte omfattas i kategorin hushållsavfall eller därmed jämförligt avfall. Naturvårdsverket föreskriver att kommunala avfallsplaner ska innehålla översiktliga uppgifter om avfall som uppkommer och samlas in i kommunen men som inte omfattas av kommunens ansvar.

Det är svårt för kommunen att få in exakta siffror kring dessa mängder men några av de företag som har verksamhet som genererar betydande mängder avfall är Holmen Paper, Nobina, Contiga, Roslagsgjuteriet AB, Lättmetalverken i Roslagen AB, Eckerölinjen, Textilia, Viking Line, Rimpac, Tebex, Note, Nilssons Transport, Nyströms Cementvarufabrik och livsmedelshandlare. Nedan redovisas exempel på avfallsmängder från några av de större verksamheterna i kommunen.

Holmen Paper i Hallstavik som tillverkar papper har stora avfallsmängder och har två deponier (Ryadeponin och Ehnsjö). Avfall, inklusive farligt avfall men exklusive slam, uppgick 2017 till ca 1 500 ton. Utöver detta knappt 500 ton farligt avfall från fartyg.

Norrhälle Sjukhus, Tiohundra, har relativt stora mängder av avfallsfraktioner som kräver särskild hantering så som smittförande, skärande och stickande avfall. Under 2017 samlades det in 154 ton hushållsavfall, 10 ton matavfall, 14 ton blandpapper, 3 ton sekretesspapper, 22 ton wellpapp och 7 ton riskavfall. Sjukhuset har ett välutvecklat insamlingsystem med sortering i flera olika fraktioner.

Textilia som tillhandahåller tvättjänster av textilier till vårdsektorn har i sin miljörapport för 2016 rapporterat in cirka 286 ton avfall från sin verksamhet i Rimbo. De största mängderna utgörs av sorterat avfall, aska och wellpapp.

Norrtälje kommun har två hamnar med färjetrafik; Kapellskär och Grisslehamn. Hushållsavfallet omhändertas av kommunen, insamling och omhändertagande av övrigt avfall upphandlas på den privata marknaden.

I Norrtälje, Rimbo och Hallstavik omhändertas avfallet på allmän plats av kommunens Gatu- och parkavdelning som upphandlat en entreprenör som sköter insamlingen av avfallet från ca 600 papperskorgar. På vissa platser finns möjlighet till sortering av fraktionerna papper, glas och övrigt avfall. Därutöver ansvarar enskilda väghållare för avfallshanteringen.

Norrtälje Hamn får ett s.k. sopsugssystem för insamling av avfall där även papperskorgar längs kajstråket anslutas till systemet. Med hjälp av undertryck sugs sedan avfallet genom ett rörsystem till en sopsugsterminal. I terminalen, som placeras i utkanten av området, finns containrar för uppsamling av avfallet. Med detta insamlingssystem reduceras bland annat transporterna i området.

Norrtälje kommun deltar i den årliga kampanjen ”Skräpplockardagar” som organisationen Håll Sverige Rent anordnar.

BILAGA D

Uppföljning av föregående plan

Uppföljning av föregående plan

Norrtälje kommuns senaste avfallsplan omfattade perioden 2012-2015. Planen innehöll fem övergripande mål och ett antal mer konkreta delmål som skulle stödja de övergripande målen. Efter planperiodens slut följde Norrtälje kommun upp planens mål och delmål. Nedan följer en redogörelse för den analys av måluppfyllelsen som genomfördes.

De fem övergripande målen i avfallsplan 2012-2015:

1. Avfallshanteringen i Norrtälje kommun ska utgå från kundens behov och tillhandha- hålla god service, lättillgänglig information samt vara användarvänlig.
2. Minska mängden avfall och dess farlighet.
3. Öka materialåtervinningen i kommunen.
4. Organiskt avfall ska återvinnas genom biologisk behandling.
5. Miljöbelastningen från deponering ska minska.

Mål 1

Målet kring kundnöjdhet följs upp via den kundundersökning som kommunen gör då medborgare tillfrågas hur de uppfattar servicen som tillhandahålls inom avfallsområdet. 2015 års undersökning baseras på ett nettourval på 943 personer, 59 procent av dessa svarade på enkäten.

Delmål 1.1: År 2015 ska 90 procent av kunderna uppleva att Norrtälje kommun tillhandahåller god service och en välfungerande avfallshantering.

95 procent av de tillfrågade anser att Norrtälje kommun tillhandahåller en god service och välfungerande avfallshantering.

Målet är uppnått:

Delmål 1.2: År 2015 ska 90 procent av kunderna ha kunskap om var de kan vända sig för att få information om avfallshantering i kommunen.

85 procent uppger att de vet vart de ska vända sig för att få information om avfallshanteringen i kommunen.

Målet ej uppnått:

Delmål 1.3: År 2015 ska minst 90 procent av kunderna ha kunskap om hur de ska sortera sitt avfall och var det ska lämnas.

96 procent har kunskap om hur de ska sortera och var de ska lämna avfall.

Målet är uppnått:

Övergripande mål 1 - måluppfyllelse

Två av tre delmål inom kundnöjdhet är uppfyllda, och för det tredje delmålet ligger resultatet nära den nivå som kommunen satte som mål i den tidigare avfallsplanen. Sammanvägt har de åtgärder som kommunen arbetat med för att nå målen varit effektiva och kunderna är övervägande nöjda och uppfattar att de får god information om avfallshanteringen.

Mål 2

Målet kring mängden avfall och dess farlighet följs upp genom vägning och statistikföring av avfallsmängder samt genom plockanalyser av avfallets innehåll. Den senaste plockanalysen gjordes 2015.

Delmål 2.1: Mängden säck- och kärlavfall samt grovavfall ska minska med 5 procent fram till år 2015 jämfört med 2011.

Mängden säck- och kärlavfall per invånare har inte minskat sedan år 2011 utan har legat kvar på ungefär samma nivåer. Däremot har mängden grovavfall per invånare minskat markant. Därmed har den samlade mängden säck- och kärlavfall samt grovavfall minskat med 7 procent per invånare. Aktiviteter som genomförs är annonsering för ökad sortering och större "loppiskultur".

Målet är uppnått:

Delmål 2.2: Senast 2015 ska inget farligt avfall finnas blandat med annat hushållsavfall.

Enligt plockanalysen så framgår att det finns mycket små mängder farligt avfall i hushållsavfallet.

Målet ej uppnått:

Övergripande mål 2 - måluppfyllelse

Detta mycket ambitiösa mål har till viss del uppnåtts. Avfallsmängderna har minskat men det finns fortfarande små mängder farligt avfall kvar i hushållsavfallet (0-2%). Norrtälje kommun ligger dock bättre till än riksgenomsnittet vad gäller farligt avfall i blandat hushållsavfall.

Mål 3

Målet rör avfall från hushåll som kommunen under dåvarande lagstiftning inte har rådighet över. Det finns dock möjlighet att arbeta med informationsinsatser och utökat samarbete med förpackningsinsamlingen.

Delmål 3.1: Materialåtervinningen av producentansvarsavfall ska öka med 5 procent fram till år 2015 jämfört med år 2011.

Enligt FTI så samlas 5 procent mer förpackningsavfall in per invånare i kategorierna glas, plast, papper och metall. Mängden tidningar som samlas in har minskat per invånare, vilket till viss del beror på att allt fler läser tidningar på nätet. Det finns dock fortfarande en relativt stor del förpackningsavfall kvar i hushållsavfallet. Plockanalysen visar att cirka en tredjedel av avfallet i en genomsnittlig soppåse utgörs av förpackningar och tidningar.

Målet är uppnått:

Delmål 3.2: Senast 2015 ska mängden avfall till materialåtervinning ha ökat jämfört med 2011 genom att skapa renare materialflöden.

Norrtälje kommun har infört ett par nya fraktioner på återvinningscentralerna t.ex. isolering och textil som nu i ökad utsträckning går till materialåtervinning. Nya rutiner för hantering av avfall på återvinningscentralerna har också lett till att allt mer avfall kan materialåtervinnas.

Målet är uppnått:

Övergripande mål 3 - måluppfyllelse

Målet att samla in mer producentansvarsavfall kan anses vara uppfyllt om man undantar tidningar som är en avfallsström som generellt minskar. Det finns däremot utrymme att ytterligare förbättra insamlingen av förpackningsavfall eftersom nästan 1/3 av avfallet i en genomsnittlig soppåse är sådant avfall. Utvecklingen för att återvinna material som kommer in via ÅVC förbättras och nya fraktioner kan materialåtervinnas, t.ex. isolering och gips.

Mål 4

Målet rör det organiska avfallet och att detta ska behandlas biologiskt.

Delmål 4.1: Senast år 2012 ska Norrtälje kommun ha påbörjat utredning av möjligheter för insamling och behandling av det organiska avfallet.

Kommunen har utrett hur insamling av matavfall i kommunen ska se ut och lägger fram förslag för detta under hösten 2015.

Målet är uppnått:

Kommunen har inte påbörjat någon utökad insamling av matavfall men kommer under hösten 2016 att ta beslut om ett nytt insamlingssystem.

Målet ej uppnått:

Övergripande mål 4 - måluppfyllelse

Kommunen har utrett hur insamling av matavfall kan utföras på bästa sätt och även inkludera t.ex. skärgården. Däremot har insamlingen av matavfall inte påbörjats från hushåll. Sedan tidigare samlas matavfall in från ett par större kommersiella fastigheter som Norrtälje sjukhus. Därmed har det övergripande målet om att samla in och behandla biologiskt matavfall inte nåtts. Det finns dock förutsättningar att detta kommer igång inom kort då kommunstyrelsen kommer att ta ställning till renhållningsavdelningens förslag om nytt insamlingssystem under hösten 2016.

Mål 5

Målet handlar om att miljöbelastningen från deponier ska minska.

Delmål 5.1: Mängden avfall till deponi ska minska med 5 procent per år till och med 2015 genom att stimulera till ökad sortering.

Norrtälje kommun har infört ett par nya fraktioner på återvinningscentralerna t.ex. isolering och textil som nu i ökad utsträckning går till återvinning. Nya rutiner för hantering av avfall på återvinningscentralerna har också lett till att allt mer avfall kan materialåtervinnas och därmed skickas mindre avfall till deponi.

Målet är uppnått:

Övergripande mål 5 - måluppfyllelse

Detta mål kan anses vara uppfyllt eftersom en mindre mängd avfall går till deponering.

BILAGA E

Nedlagda deponier

1 Nedlagda deponier

Nedan följer en sammanställning över nedlagda deponier i Norrtälje kommun. De baseras på kommunernas tidigare renhållningsordningar, EBH-stödet samt avstämning med representanter ifrån Bygg- och miljökontoret och Länsstyrelsen. EBH-stödet är länsstyrelsens databas för potentiellt eller konstaterat förorenade områden. EBH är en förkortning för efterbehandling.

Anläggningsnamn	Fastighetsbeteckning	Lokalisering	Bransch	Undersökningsstatus
Björkholmstippen	Salmunge 1:8	6627060 X 1648330	Kommunal avfallsdeponi, icke farligt, farligt avfall	<ul style="list-style-type: none"> • Sluttäckning planeras att påbörjas under planperioden
Häverö	Häverö prästgård 1:14	6661182 X 1658446	Kommunal avfall deponi, icke farligt, farligt avfall	<ul style="list-style-type: none"> • Förstudie - avslutad - ingen åtgärd
Granvägstippen	Skärsta 1:185		Kommunal avfall deponi, icke farligt, farligt avfall	<ul style="list-style-type: none"> • Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad
Ryatippen	Hallsta 1:4, Hallsta 4:1		Industrideponi (massa och pappersindustri)	<ul style="list-style-type: none"> • Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad
Tippen i hamnen	Tälje 5:1		Kommunal avfallsdeponi, icke farligt, farligt avfall	<ul style="list-style-type: none"> • Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad
Utvägstippen	Räfsja 1:7, Tälje 3:1		Kommunal avfallsdeponi, icke farligt, farligt avfall	<ul style="list-style-type: none"> • Identifiering - avslutad • Ingen åtgärd
Rimbotippen	Rimbo-Vallby 5:77 Rimbo-Vallby 5:78 Rimbo-Vallby 5:91		Kommunal avfallsdeponi, icke farligt, farligt avfall	<ul style="list-style-type: none"> • Identifiering - avslutad • Inventering ej påbörjad

Tabell 1. Nedlagda deponier i Norrtälje kommun.

BILAGA F

Miljökonsekvensbeskrivning

Icke teknisk sammanfattning

Norrtälje kommun har tagit fram en ny avfallsplan. Avfallsplanen beskriver bland annat nuvarande avfallshantering, mål för framtidens avfallshantering, åtgärder för att nå målen och hur uppföljning ska ske av målen.

Avfallsplanen bygger på prioriteringarna som anges i EU:s avfallshierarki, det vill säga att man i första hand bör minska avfallsmängden, i andra hand återanvända produkter, i tredje hand återvinna material, i fjärde hand utvinna energi och bara som sista utväg deponera.

Avfallsplanens mål och strategier bidrar till att uppfylla nationella miljö kvalitetsmål och mål i den nationella avfallsplanen. De nationella miljö kvalitetsmål som berörs i störst utsträckning är ”God bebyggd miljö”, ”Giftfri Miljö” och ”Begränsad klimatpåverkan” och dessa bedöms påverkas i positiv riktning till följd av planens genomförande. Avfallsplanens genomförande bedöms inte leda till att relevanta miljö kvalitetsnormer överskrids.

Positiv miljö påverkan bedöms uppstå främst till följd av minskade mängder avfall och ökade mängder avfall till återanvändning och återvinning. Om de utredningar som avses genomföras under planperioden resulterar i verkliga åtgärder kommer resultatet bli ytterligare positivt.

Negativ miljö påverkan bedöms som liten vid genomförande av avfallsplanens åtgärder. Negativ miljö påverkan bedöms kunna uppstå främst till följd av transporter av avfall.

Flera åtgärder syftar till att förändra beteenden, exempelvis information för att förebygga avfall, öka återanvändning och återvinning av avfall samt information om farligt avfall för att sådant avfall ska sorteras och lämnas på ett säkert sätt. Det tar lång tid att förändra beteenden, men på lång sikt kan det få stor positiv påverkan genom bättre resurshushållning och minskade diffusa utsläpp av miljö- och hälsoskadliga ämnen.

Sammanfattningsvis bedöms genomförandet av avfallsplanen främst medföra positiv miljö påverkan. Det som bedöms vara viktigast att beakta vid genomförande av planens åtgärder är att ha uthållighet beträffande informationsinsatser kring förebyggande av avfall och ökad sortering för återvinning, eftersom det tar lång tid att förändra beteenden.

Innehållsförteckning

1	INLEDNING	49
1.1	BAKGRUND	49
1.2	BEHOV AV OCH SYFTE MED MILJÖBEDÖMNING	49
1.3	BESLUT OM BETYDANDE MILJÖPÅVERKAN	49
1.4	AVGRÄNSNINGSSAMRÅD	49
2	AVFALLSPLAN FÖR NORRTÄLJE KOMMUN	50
2.1	AVFALLSPLANENS SYFTE	50
2.2	AVFALLSPLANENS INNEHÅLL	50
2.3	AVFALLSPLANENS FÖRHÅLLANDE TILL ANDRA PLANER OCH PROGRAM	52
3	METOD FÖR MILJÖBEDÖMNING AV AVFALLSPLAN	53
3.1	BEDÖMNINGSGRUNDER OCH AVGRÄNSNINGAR	53
3.2	ALTERNATIV	54
3.3	MILJÖKVALITETSNORMER	54
3.4	GLOBALA MÅL FÖR HÅLLBAR UTVECKLING	55
3.5	MILJÖMÅL INOM EU	55
3.6	AVFALLSHIERARKIN	55
3.7	MILJÖKVALITETSMÅL OCH STOCKHOLMS LÄNS PRIORITERADE MILJÖKVALITETSMÅL	55
3.8	ETAPPMÅL	55
3.9	NATIONELL AVFALLSPLAN	56
3.10	UPPFYLLELSE AV MILJÖKVALITETSMÅL	56
4	BETYDANDE MILJÖPÅVERKAN	58
4.1	MÄNNISKORS HÄLSA	58
4.2	MATERIELLA TILLGÅNGAR OCH RESURSHUSHÅLLNING	59
4.3	BEBYGGELSE OCH KULTURMILJÖ;	60
4.4	LUFT OCH KLIMATFAKTORER	61
4.5	FÖRORENING OCH EXPLOATERING AV MARK OCH VATTEN	63
4.6	INBÖRDES FÖRHÅLLANDE MELLAN OVANSTÅENDE MILJÖASPEKTER	65
5	SAMMANFATTANDE BEDÖMNING	66
5.1	BETYDANDE MILJÖPÅVERKAN	66
5.2	NATIONELLA MILJÖMÅL	66
5.3	ÅTGÄRDER MOT NEGATIV PÅVERKAN	66
5.4	SAMMANFATTANDE BEDÖMNING	67
6	UPPFÖLJNING AV ÅTGÄRDER FÖR ATT MINSKA MILJÖPÅVERKAN	67
7	MEDVERKANDE	68
8	REFERENSER	68

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Norrtälje kommun har tagit fram en ny avfallsplan som ska gälla 2018–2021.

1.2 Behov av och syfte med miljöbedömning

Enligt Miljöbalken och Miljöbedömningsförordningen ska en bedömning ske av behovet av miljöbedömning vid ny avfallsplan, eller större ändring av befintlig avfallsplan. Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekter i framtagandet och antagandet av planen. Bedömningen av om avfallsplanen innebär betydande miljöpåverkan genomförs utifrån 6 kap. Miljöbalken och miljöbedömningsförordningen (SFS 2017:966).

Norrtäljes avfallsplan anger förutsättningar för anläggningar för bortskaffande av avfall. I 2 § Miljöbedömningsförordningen anges att den därmed enligt lagkrav innebär betydande miljöpåverkan och ytterligare undersökning och identifiering behöver inte genomföras.

1.3 Beslut om betydande miljöpåverkan

Norrtälje kommun beslutade 20 mars 2018, diarienummer 2018 - 000167, att genomförandet av avfallsplanen kommer att medföra en betydande miljöpåverkan. Beslutet har gjorts tillgängligt för allmänheten genom nämndens protokoll.

1.4 Avgränsningssamråd

Enligt 6 kap. 10 § Miljöbalken ska ett avgränsningssamråd hållas med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen. Syftet med att avgränsa miljökonsekvensbeskrivningen är:

- dels att koncentrera arbetet på de miljöfrågor som är mest relevanta för den aktuella planen.
- dels för att bidra till bra samrådsprocesser som fokuserar på de viktigaste frågorna samt kunna utgöra ett bra beslutsunderlag.

Den 16 mars 2018 skickades underlag för ett avgränsningssamråd till Länsstyrelsen i Stockholms län. I beslut 5 april 2018, diarienummer 566-11540-2018, meddelade Länsstyrelsen synpunkter på föreslagen omfattning av miljökonsekvensbeskrivningen. Länsstyrelsens synpunkter har inarbetats i föreliggande miljökonsekvensbeskrivning.

2 Avfallsplan för Norrtälje kommun

2.1 Avfallsplanens syfte

Syftet med Norrtälje kommuns avfallsplan är att:

- Få ett gemensamt styrdokument inom avfallsområdet.
- Ange mål och åtgärder för att minska avfallens mängd och farlighet samt att öka återvinningen.
- Minska miljöbelastningen från kommunens verksamhet. Härmed bidrar den till att uppfylla de nationella målen inom avfallsområdet samt att uppfylla lokalt uppsatta mål. (Se Avfallsplanens bilaga, Mål och planer som underlag till avfallsplaneringen).
- Utgöra informationskälla för allmänhet och andra som berörs av avfallsfrågor.

2.2 Avfallsplanens innehåll

Avfallsplanen baseras på Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2017:2) om vad en kommunal avfallsplan ska innehålla. I avfallsplanen redovisas bland annat mål och åtgärder för avfallshanteringen, beskrivning av nuläge avseende mängder och behandling av avfallet, nedlagda deponier och uppföljning av föregående avfallsplan.

Avfallsplanen bygger på prioriteringarna som anges i EU:s avfallshierarki, det vill säga att man i första hand bör minska avfallsmängden, i andra hand återanvända produkter, i tredje hand återvinna material, i fjärde hand utvinna energi och bara som sista utväg deponera.

Utifrån bl.a. nationella miljömål, den nationella avfallsplanen och aktuell lagstiftning och diskussioner under avfallsplaneringsprocessen har huvudområden för avfallshanteringen identifierats. En projektgrupp, samt ett flertal andra personer med olika kompetenser inom kommunen har varit delaktiga i framtagning och bearbetning av förslag till mål och åtgärder. Övergripande mål, delmål och aktiviteter har tagits fram. De övergripande målen är listade nedan med angivna delmål:

1. Mängden avfall ska minska och även dess farlighet och klimatpåverkan

- Mängden mat- och restavfall per invånare ska minska varje år mellan 2018 och 2021.
- Förutsättningarna för ökat återbruk av grovavfall ska förbättras varje år mellan 2018 och 2021.
- Mängden växthusgaser som släpps ut från transporter vid insamling av hushållsavfall (under kommunens ansvar) samt transporter av detta avfall till behandlingsanläggning, ska minska med 65 procent mellan 2018 och 2021.
- Minst 95 procent av invånarna i Norrtälje kommun ska uppge att de känner till vad som är farligt avfall och elavfall samt var de kan lämna det.
- År 2021 ska det inte förekomma farligt avfall och elavfall i mat- och restavfallet.

2. Materialåtervinningen i kommunen ska öka

- Senast 2021 ska mängden förpackningar och tidningar i mat- och restavfallet per hushåll ha minskat med 20 procent jämfört med 2018.
- Senast år 2021 ska 30 procent av mängden grovavfall materialåtervinnas. Återvinningen ska öka varje år mellan 2018 och 2021.
- År 2021 ska mängden textilavfall per hushåll i restavfallet från hushåll ha minskat med 50 procent jämfört med 2018.
- Senast år 2021 ska minst 60 procent av mängden matavfall gå till biologisk behandling så att näringsämnen och energi tas tillvara.
- År 2019 ska hanteringen av schaktmassor vara kartlagd och förbättringsåtgärder föreslagna.

3. Nedskräpning i kommunen ska minska

4. Avfallshanteringen i Norrtälje kommun ska utgå från kundens behov och tillhandahålla god service, lättillgänglig information samt vara användarvänlig

- Minst 95 procent av kunderna ska uppleva att Norrtälje kommun tillhandahåller god service och en välfungerande avfallshantering
- Minst 95 procent av kunderna ska ha kunskap om var de kan vända sig för att få information om avfallshanteringen i kommunen

Ur miljösynpunkt bedöms de viktigaste aktiviteterna i avfallsplanen vara att:

- Arbeta med återbruk av bygg- och rivningsavfall samt utreda kretsloppspark
- Krav ställs på förnyelsebara bränslen vid nya upphandlingar av insamlings- och transportentreprenader
- Utredningar av olika metoder för insamling av farligt avfall samt eventuell implementering av någon av metoderna genomförs.
- Utreda separat insamling av textilier
- Upphandling av farligt avfall, elavfall, förpackningar, tidningar, grovavfall, textilier och matavfall från kommunala verksamheter och bolag genomförs.
- Inventering, riskklassning och riskbedömning av nedlagda deponier i kommunen genomförs. Vem som är ansvarig för deponierna ska utredas och krav på att åtgärder vidtas av ansvarig ska ställas.

Övriga aktiviteter i avfallsplanen är att genomföra:

- Informationsinsatser om nedskräpning, farligt avfall, insamling av textil, grovavfall, förpackningsinsamling, matavfallsinsamling samt hur man kan minska uppkomsten av avfall.
- Informationsinsatser om riskerna med att lämna bil till icke auktoriserad bilskot.
- Informationsinsatser avseende matavfallsinsamling vid informationsmöten vid livsmedelsbutiker och flerbostadshus samt mässor.
- Kvalitetsuppföljning vid hämtning av mat- och restavfall samt vid övriga entreprenader.
- Klädbyttardag, miljönärkampanj, utökat samarbete med hjälporganisationer, skräpplockardagar, informationsmaterial till nyinflyttade, annonser i dagspressen, information i skolor och förskolor, dekalering på sopbilar, omarbetning av hemsida, informations-spridning på sociala medier.
- Nedskräpningsmätning, framtagande av handlingsplan mot nedskräpning, utvecklad samverkan avseende nedskräpning, strand-/bottenrensning på utsatta platser.
- Inventering av källor till marin nedskräpning och områden där skräp från land riskerar att hamna i havet.
- Framtagande av rutiner för hur avfallshanteringen ska ske hos kommunala verksamheter och bolag.
- Arbeta med återbruk av grovavfall i kommunala verksamheter.
- Informera om bygg- och rivningsavfall och återanvändning i Bygglovsenhetens e-tjänst.
- Informera om FNI (fastighetsnära insamling) till flerbostadsägare och exploatörer.
- Arbete med ruttoptimering samt gemensamma hämtplatser av avfall.
- Utredning av förändringsmöjligheter och ytterligare fraktioner på ÅVC. Utbildning av ÅVC-personal genomförs.
- Uppföljning och komplettering av NKI (NöjdKundIndex) genomförs. Införande av ytterligare e-tjänster för renhållningsverksamhet.
- Avsättning och utredning av ytor för avfallshantering och återvinningsverksamhet i detaljplanearbete och i översiktsplan genomförs
- Redovisa relevanta uppgifter gällande avfallslager till Räddningstjänsten och vid behov vidta åtgärder för att förebygga brand

Dessa åtgärder syftar till att minska avfallsmängden, öka återanvändningen, minska miljöbelastningen, öka återvinningen och samtidigt ha människan i fokus. Åtgärderna syftar till positiv miljöpåverkan, men kan även medföra vissa negativa effekter. Miljöeffekter och konsekvenser beskrivs i kapitel 4.

För utförligare information om avfallsplanens innehåll hänvisas till plandokumentet ”Avfallsplan för Norrtälje kommun”.

2.3 Avfallsplanens förhållande till andra planer och program

Avfallsplanen förhåller sig till andra planer, program och strategier genom att både påverkas av och påverka dessa planer och program. Relevanta planer, program och strategier som kan påverka avfallsplanen eller som avfallsplanen kan utgöra underlag till är exempelvis:

- Lokalt utvecklingsprogram
- Verksamhetsplan
- Detaljplan
- Översiktsplan
- Markanvisning
- Mark- och bostadsförsörjningsprogram
- Klimat- och energiplan
- Naturvårdsprogram
- Miljöprogram med miljöpolicy

3 Metod för miljöbedömning av avfallsplan

3.1 Bedömningsgrunder och avgränsningar

Syftet med kommunala avfallsplaner är att främja hållbar utveckling. Av denna anledning är påverkan på människors hälsa och miljön i huvudsak positiv vid genomförande av en avfallsplan. Även föreliggande avfallsplan bidrar i huvudsak till positiv miljöpåverkan, detta främst genom att främja hushållningen av naturresurser samt genom att öka möjligheterna till återanvändning och återvinning av hushållens mat- och restavfall, farliga avfall och grovavfall.

Miljöaspekter och huvudområden

Redovisningen i miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) fokuseras på de mest väsentliga miljöaspekterna och miljöeffekterna av dessa, se nedan. I miljöbedömningen har även hänsyn tagits till kumulativa effekter där det bedömts relevant. Tyngdpunkten i MKB:n ligger på de avfallsfrågor där Norrtälje kommun har rådighet över hanteringen och behandlingen av avfallet.

I Miljöbalkens 6 kap. 2 § anges de miljöaspekter som ska beaktas vid miljöbedömning. Av dessa bedöms följande miljöaspekter, och därmed miljöeffekterna, vara väsentliga eller eventuellt kunna vara väsentliga för genomförande av avfallsplanen:

- Människors hälsa; här behandlas främst åtgärder för att säkra hanteringen av farligt avfall, insamlingens påverkan genom buller samt minskad nedskräpning.
- Materiella tillgångar och resurshushållning; här behandlas främst åtgärder för att genom ökad service och kundnöjdhet öka andelen av avfallet som skickas till materialåtervinning.
- Bebyggelse och kulturmiljö; här behandlas främst om- och tillbyggnationer på grund av ändrade insamlingssystem eller liknande.
- Luft och klimatfaktorer; här behandlas främst gas från deponier samt transporter.
- Mark och vatten; här behandlas främst åtgärder vid nedlagda deponier men även förorenad mark, hantering av bygg- och rivningsavfall, nedskräpning och illegal/otillåten verksamhet (dumpning) i naturen.

Enligt 6 kap. 7 § Miljöbalken är det planens genomförande som ska miljöbedömas. Åtgärderna miljöbedöms utgående från ovan nämnda miljöaspekter.

Påverkan beskrivs övergripande utifrån vad som har bedömts rimligt med hänsyn till planens innehåll och detaljeringsgrad och den kunskap som finns tillgänglig. Det görs ingen djupgående beräkning av konsekvenser, som det exempelvis görs i en livscykelanalys (LCA).

Miljöpåverkan från de anläggningar i drift som finns inom kommunen beskrivs inte i detalj utan detta hanteras inom ramen för tillståndsprovning/anmälningsärende och tillsyn för dessa anläggningar.

Avfallsplanens genomförande bedöms inte medföra något behov av nya anläggningar eller behov av förändringar av anläggningar eller kapacitet på dessa.

Geografisk och tidsmässig avgränsning

Miljöbedömning och MKB fokuserar på påverkan i Norrtälje kommun. Avfallshanteringen är dock inte enbart lokal. Transporter till anläggningar utanför kommunen förekommer i stor utsträckning. Transporternas miljöpåverkan bedöms generellt. Miljöpåverkan som kan antas uppstå till följd av behandling av avfall vid behandlingsanläggningar i andra kommuner hanteras i tillståndsansökan till dessa anläggningar och berörs inte här.

Bedömningen görs i huvudsak av genomförandet av planen fram till det år som ges av tidsperspektivet för de mål som formulerats i avfallsplanen.

Svårigheter i samband med miljöbedömning

En avfallsplan är ett strategiskt dokument i jämförelse med exempelvis en detaljplan, som är en fysisk plan, och utfallet av planerade åtgärder i en avfallsplan kan därför vara svårt att kvantifiera och bedöma i jämförelse med exempelvis fysiska åtgärder i en detaljplan.

I ett längre perspektiv krävs genomgripande förändringar av samhällets produktions- och konsumtionsmönster, vilket troligtvis inte kan ske under de år som avfallsplanen gäller. Avfallsplanen är ett viktigt steg på vägen för att på lång sikt kunna uppfylla nationella mål, och andra mål som har en koppling till avfallsminimering och avfallshantering.

3.2 Alternativ

Enligt miljöbalken ska uppgifter om ”miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen eller programmet inte genomförs” anges i MKB:n.

Nollalternativet, om avfallsplanen inte genomförs

Nollalternativet avser en situation som kan uppstå om föreslagen avfallsplan inte beslutas och inte genomförs. Om inte förslaget till ny avfallsplan beslutas skulle föregående avfallsplan kvarstå och fortsätta gälla.

De flesta åtgärder som beskrivs i föregående plan har genomförts eller behöver revideras med avseende på tidplanen. Det kan konstateras att med nollalternativet skulle ett viktigt verktyg saknas för att tydligt arbeta för minskade avfallsmängder och ökad återvinning av avfall och flera av de positiva effekter som beskrivs skulle riskera att utebli eller försenas. Enligt avfallsförordningen ska avfallsplanen ses över minst vart fjärde år och vid behov revideras. Nollalternativet innebär därmed att föregående avfallsplan inte skulle uppfylla nu gällande lagstiftning och är således ej ett relevant alternativ.

3.3 Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer är ett juridiskt bindande styrmedel i miljöbalken som används för att förebygga eller åtgärda miljöproblem. Det finns miljökvalitetsnormer för:

- Fisk- och musselvatten (normer för gräns och riktvärden)
- Vatten (normer för statusklassificering)
- Omgivningsbuller (målsättningsnormer gällande kartläggning och rapportering av bullerkällor)
- Utomhusluft (normer för halter)

Miljökvalitetsnormer och miljökvalitetsmål beaktas i planen genom att planen som helhet syftar till att främja hållbar utveckling och att åtgärderna i synnerhet ska genomföras med syfte att främja en god miljö och människors hälsa.

Miljökvalitetsnormer för vatten (SFS 2004:660) bedöms ej överskridas till följd av planens genomförande. Miljökvalitetsnormer för omgivningsbuller (SFS 2004:675) omfattar kartläggning och åtgärdsprogram för större kommuner och vägar vilket inte omfattar Norrtälje kommun. Genomförandet av avfallsplanen bedöms därmed inte bidra till att miljökvalitetsnormen för omgivningsbuller överskrids.

Kraven på luftkvalitet i utomhusluft bestäms i ”Luftkvalitetsförordningen” SFS 2010:477. Genomförandet av avfallsplanen bedöms inte bidra till att miljökvalitetsnormen för luft överskrids.

Miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten bestäms i förordning SFS 2001:554. Genomförandet av avfallsplanen bedöms inte bidra till att miljökvalitetsnormen för fisk- och musselvatten överskrids.

3.4 Globala mål för hållbar utveckling

I september 2015 antog FN:s generalförsamling 17 globala mål för hållbar utveckling, den så kallade Agenda 2030¹. Dessa globala mål ska genomföras i FN:s samtliga medlemsländer, däribland Sverige. Vid framtagande av nya nationella mål kommer hänsyn tas till de globala målen, men det bedöms inte innebära behov av någon drastisk förändring av inriktningen på de nationella mål som finns i Sverige och som berör avfallshanteringen. I kapitel 3.5 - 3.9 anges därför de nationella mål som berör avfallshanteringen och som bedöms vara relevanta för Norrtälje kommuns avfallsplan.

3.5 Miljömål inom EU

Styrmedel och åtgärder på avfallsområdet utvecklas idag i många fall gemensamt inom EU. Målsättningar och strategier på övergripande europeisk nivå är av stor betydelse eftersom det finns direkta kopplingar till den svenska miljöpolitiken. För närvarande (mars 2018) pågår ett arbete med översyn av avfallslagstiftning och cirkulär ekonomi där även en översyn av mål ingår.

3.6 Avfallshierarkin

Avfallsplanen bygger på prioriteringarna som anges i EU:s avfallshierarki, det vill säga att man i första hand bör minska avfallsmängden, i andra hand återanvända produkter, i tredje hand återvinna material, i fjärde hand utvinna energi och bara som sista utväg deponera. Avfallshierarkin, som i dagligt tal brukar benämnas avfallstrappan, genomsyrar hela avfallsplanen genom framförallt de informationsinsatser som syftar till minskade avfallsmängder och ökat återbruk och de åtgärder som syftar till ökad materialåtervinning.

3.7 Miljökvalitetsmål och Stockholms läns prioriterade miljökvalitetsmål

Riksdagen har antagit 16 nationella miljökvalitetsmål. Miljöpåverkan från avfallshanteringen berör främst miljökvalitetsmålen:

- God bebyggd miljö
- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö

Vid avgränsningssamrådet konstaterade länsstyrelsen i Stockholms län att följande ytterligare miljökvalitetsmål även bör belysas i den strategiska miljöbedömningen:

- Frisk luft
- Ingen övergödning
- Ett rikt växt- och djurliv
- Grundvatten av god kvalitet

3.8 Etappmål

Etappmålen inom avfallsområdet är:

- Etappmålet om ökad resurshushållning i livsmedelskedjan innebär att insatser ska vidtas senast 2018 så att resurshushållningen i livsmedelskedjan ökar genom att minst 50 procent av

¹ www.globalamalen.se

matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara, där minst 40 procent behandlas så att även energi tas tillvara.

- Etappmålet om byggnads- och rivningsavfall innebär att insatser ska vidtas senast 2020 så att förberedandet för återanvändning, materialåtervinning och annat materialutnyttjande av icke-farligt byggnads- och rivningsavfall är minst 70 viktprocent.

Ett av de tidigare delmålen till miljökvalitetsmålen berörde återföring av näringsämnen från avlopp och bedöms fortfarande vara aktuellt i avvaktan på att ett eventuellt nytt mål som berör denna fråga beslutas. Naturvårdsverket har tidigare, i redovisning av regeringsuppdrag om hållbar återföring av fosfor, föreslagit nya mål. Senast beslutade delmål lyder:

- År 2015 tas minst 60 procent av fosforföreningarna i avlopp tillvara och återförs till produktiv mark, varav minst hälften återförs till åkermark.

Etappmålet till begränsad klimatpåverkan lyder:

- Utsläppen för Sverige år 2020 bör vara 40 procent lägre än utsläppen år 1990 och gäller för de verksamheter som inte omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter.

Det här innebär att utsläppen av växthusgaser år 2020 ska vara cirka 20 miljoner ton koldioxidekvivalenter lägre för den icke handlande sektorn i förhållande till 1990 års nivå.

3.9 Nationell avfallsplan

Den nuvarande nationella avfallsplanen gäller 2012–2017. Utöver etappmål till miljökvalitetsmål finns här bland annat mål om att öka återanvändning och materialåtervinning av avfall och särskilt av textilavfall och elavfall, minska nedskräpning, minska mängden matavfall, förbättrad hantering av skrotbilar samt kontroll av nedlagda deponier.

3.10 Uppfyllelse av miljökvalitetsmål

De föreslagna etappmålen till miljökvalitetsmålen och målen i den nationella avfallsplanen har varit vägledande i processen att formulera mål och åtgärder i avfallsplanen. Nedan sammanfattas avfallsplanens påverkan på de utpekade miljökvalitetsmålen. Många av åtgärderna och målen i avfallsplanen bidrar till flera av miljökvalitetsmålen. Nedan anges de mål och åtgärder i avfallsplanen som särskilt bidrar till uppfyllelse av de olika miljökvalitetsmålen. Sammantaget bedöms de nationella målen påverkas i positiv riktning av avfallsplanens åtgärder.

Begränsad klimatpåverkan

Miljökvalitetsmålet ”Begränsad klimatpåverkan” beaktas särskilt genom att ställa krav på förnyelsebara bränslen vid upphandling av transportentreprenader, det införande av matavfallsinsamling som pågår, den upphandling som kommer att ske avseende insamling av material från kommunens verksamheter och bolag samt åtgärder för att minska mängder avfall genom informationsinsatser.

Frisk luft

Miljökvalitetsmålet ”Frisk luft” beaktas särskilt genom arbetet mot minskade transporter. I avfallsplanen planeras informationsarbete dels avseende gemensamhetslösningar och ruttplanering för hämtning av avfall och dels för minskande avfallsmängder. Minskade avfallsmängder framöver kommer att innebära minskat transportbehov både avseende insamling och transporter till behandlingsanläggningar.

Giftfri miljö

Miljö kvalitetsmålet ”Giftfri miljö”, beaktas särskilt i avfallsplanen genom utredningar (och eventuell implementering) av insamlingssystem för farligt avfall, förbättrad insamling av farligt avfall från kommunala verksamheter och bolag samt kontroll av nedlagda deponier.

God bebyggd miljö

Miljö kvalitetsmålet ”God bebyggd miljö” beaktas särskilt i avfallsplanen genom åtgärder för att minska avfallsmängderna och öka återvinningen, information om gemensamhetslösningar och ruttplanering, åtgärder för att minska nedskräpningen, utredningar (och eventuell implementering) av insamlingssystem för farligt avfall samt kontroll av nedlagda deponier.

Grundvatten av god kvalitet

Miljö kvalitetsmålet ”Grundvatten av god kvalitet” beaktas särskilt i avfallsplanen genom utredningar (och eventuell implementering) av insamlingssystem för farligt avfall samt kontroll av nedlagda deponier.

Ingen övergödning

Miljö kvalitetsmålet ”Ingen övergödning” beaktas särskilt i avfallsplanen genom kontroll av nedlagda deponier.

Ett rikt växt- och djurliv

Miljö kvalitetsmålet ”Ett rikt växt- och djurliv” beaktas särskilt i avfallsplanen genom kontroll av nedlagda deponier samt arbetet med att minska nedskräpning.

4 Betydande miljöpåverkan

Här bedöms hur genomförandet av avfallsplanen påverkar miljön (miljöeffekterna) och de nationella miljömålen utifrån de i kapitel 3.1 angivna miljöaspekterna för avfallshanteringen. Varje enskilt mål och varje enskild åtgärd kommenteras inte, utan en bedömning görs utifrån hur mål och åtgärder inom respektive huvudområde sammantaget påverkar miljön och de nationella målen.

4.1 Människors hälsa

Här behandlas främst åtgärder för att säkra hanteringen av farligt avfall, insamlingens påverkan genom buller samt minskad nedskräpning. Konsekvenser för människors hälsa till följd av negativ påverkan på luftkvalitet anges i kapitel 4.4. Avfallshanteringen ger även upphov till utsläpp till mark och vatten, vilket kan ge effekt på människors hälsa om det sker exponering för farliga ämnen. Hur åtgärder i avfallsplanen påverkar utsläpp till mark och vatten behandlas i kapitel 4.5.

Nuläge och förutsättningar

Farligt avfall innehåller ämnen som kan vara skadliga för människor och miljön. Om farligt avfall inte hanteras på ett säkert sätt finns risk för direkt eller diffus spridning av skadliga ämnen och risk för att människor påverkas negativt. Därför är en av avfallshanteringens viktigaste uppgifter att skapa förutsättningar för en säker hantering av farligt avfall. Farligt avfall från hushållen samlas in via återvinningscentralerna i kommunen.

Nedskräpning på offentliga platser upplevs idag vara ett problem i många kommuner och har därför lyfts fram i den nationella avfallsplanen och i förordningen om avfallsplanering. En del av problemet kan hänföras till återvinningsstationer och tömning och städning av dessa. En skräpig offentlig miljö kan ha samband med upplevelse av otrygga² miljöer. I Norrtälje upplevs problem framförallt med nedskräpning i havet och på stränder. Nedskräpning kan även bidra till diffus spridning av farliga ämnen.

Buller uppstår från avfallshantering i insamlingsledet på flera sätt, exempelvis från både insamlingsfordon och hantering av behållare. Bullret är i dessa fall dock kortvarigt. Buller kan generellt sett ge upphov till störning av människors hälsa genom stress och störd sömn, vilket i sin tur kan leda till irritation, trötthet, högt blodtryck och hjärt- och kärlsjukdomar. Det nationella miljö kvalitetsmålet ”God bebyggd miljö” innefattar att störningar från trafikbuller ska minska.

Negativ miljöpåverkan

Negativ påverkan bedöms kunna uppstå på människors hälsa. Exempel på hur negativ påverkan kan uppstå är genom ökade bullernivåer och luftföroreningar orsakade av avfallstransporter vid insamlingsplatser och på vägnät. Omfattningen av den negativa miljöpåverkan vid genomförande av föreslagen avfallsplan bedöms dock som liten.

Positiv miljöpåverkan

Positiv påverkan bedöms kunna uppstå på människors hälsa genom exempelvis åtgärder för att minska nedskräpning och ökad kunskap om farligt avfall och hur detta ska hanteras samt förbättrad insamling av farligt avfall.

Minskad nedskräpning och insatser som exempelvis strand-/ bottenrensning bidrar till positiv upplevelse vid vistelse i kustnära områden och andra områden som är viktiga ur rekreationssynpunkt, samt bidrar till upplevelse av ökad trygghet. Effekterna bedöms bli ökad trivsel i offentliga miljöer.

² Stiftelsen Håll Sverige Rent, www.hsr.se

Ruttoptimering samt gemensamma hämtplatser kan påverka bullersituationen positivt eftersom åtgärden innebär mindre mängd transporter.

I avfallsplanen planeras flera utredningar avseende metoder för insamling av farligt avfall. Om någon av metoderna införs kommer detta kunna innebära ökad insamling av farligt avfall. Den ökade insamlingen skulle minska risken för spridning av farliga ämnen som kan påverka människors hälsa.

Åtgärder för att minska negativ miljöpåverkan

För att minska negativ påverkan på människors hälsa vid genomförande av planen bör bland annat hänsyn tas till avfallshanteringen tidigt i processen för fysisk planering av nya bostadsområden och offentliga områden för att motverka exempelvis buller och se till att ett bra avfallsomhändertagande kan genomföras.

4.2 Materiella tillgångar och resurshushållning

Materiella resurser omfattar återanvändning och materialåtervinning, hantering och omhändertagande av farligt avfall samt hållbar konsumtion. Här behandlas främst utvecklad återbruksdel vid återvinningscentral, information och åtgärder för ökad service och kundnöjdhet för att förebygga avfall och öka andelen materialåtervinning.

Nuläge och förutsättningar

I Norrtälje kommun samlades ca 61 kg förpackningar och returpapper³ per invånare in för återvinning under år 2016. Nationellt samlas ca 66 kg per invånare in i genomsnitt. Invånarna i Norrtälje kommun sorterar således ut något mindre förpackningar och returpapper än genomsnittet nationellt. Många åtgärder i avfallsplanen rör informationsinsatser för att ändra medborgarnas konsumtionsmönster.

Negativ miljöpåverkan

Föreliggande avfallsplan bedöms inte innebära någon negativ miljöpåverkan på materiella tillgångar och resurshushållning.

Positiv miljöpåverkan

Positiv påverkan på materiella resurser kan uppstå om mängden avfall totalt sett minskar eller om mängden avfall till återvinning ökar.

Åtgärder för att bidra till att avfallsmängden på lång sikt minskar är framförallt informationsinsatser, ofta i samarbete med andra aktörer, kopplade till det övergripande målet ”Mängden avfall ska minska och även dess farlighet och klimatpåverkan”. Informationsinsatserna kan handla om att inte konsumera ”i onödan”, att välja produkter av god kvalitet, som håller länge, och om att öka mängden avfall eller produkter som återanvänds.

Arbetet med att återbruka mer bygg- och rivningsavfall samt utreda en kretsloppspark i kommunen och utreda textilinsamling kommer, under förutsättning att det genomförs, ha en positiv inverkan då återanvändningen kommer att öka.

Om återanvändning och återvinning av material ökar, så minskar behovet av att ta ut jungfruligt material från jordens ändliga resurser. Det är alltid mer resurseffektivt att använda ett material flera gånger än att förbränna det och tillverka nya produkter av jungfruligt material.

Genom att matavfallet som samlas in kommer att behandlas genom rötning produceras biogas som kan användas som fordonsbränsle och därmed ersätta fossilt bränsle, se kapitel 4.4 om påverkan på luft.

³ Källa: Förpacknings- och tidningsinsamlingen, FTI

Genom rötningsprocessen bildas även en rötrest som kan användas som ekologiskt gödningsmedel, så kallat biogödsel. Biogödsel ersätter användning av ändlig resurs i form av fosforgödselmedel.

Den upphandling av farligt avfall, elavfall, tidningar och förpackningar, grovavfall samt textilier som planeras genomföras för kommunala verksamheter och bolag kommer att ha positiva effekter dels eftersom mer avfall kommer att hanteras på ett miljövänligt sätt och dels eftersom de kommunala verksamheterna och bolagen genom de utarbetade rutinerna kommer att vara en förebild i Norrtälje som andra kan inspireras av.

Kvalitetsuppföljningen vid hämtning av mat- och restavfall är viktig för att kunna göra uppföljande insatser på rätt plats.

Omfattningen av de positiva miljökonsekvenserna beror på i vilken omfattning människors beteenden förändras. Sådant tar tid, men på lång sikt bedöms de positiva miljökonsekvenserna bli stora.

Åtgärder för att minska negativ miljöpåverkan eller öka positiv påverkan

För att minska negativ påverkan, eller öka positiv påverkan, på materiella tillgångar och resurshållning vid genomförande av planen bör även beaktas att:

- Produktion av mat kräver stora resurser i form av exempelvis vatten, elektricitet, drivmedel och grönytor. Mat som hade kunnat användas, men som slängts, s.k. matsvinn, ger därmed upphov till miljöpåverkan helt i onödan. Erfarenheter från andra kommuner visar att åtgärder i storkök på exempelvis förskolor och skolor kan medföra en betydande minskning i mängden matsvinn från dessa verksamheter. En stor del av kommunens invånare, inte minst barn, skolelever och deras föräldrar, berörs av detta och åtgärderna kan även ge bredare miljöpedagogiska effekter.
- Förändring av konsumtionsmönster, attityder och beteende för att uppnå förändringar kräver ett långsiktigt arbete och det är viktigt att ha stor uthållighet beträffande informationsinsatser som syftar till att förändra beteenden, eftersom detta tar lång tid. Välplanerade informationsinsatser bedöms dock kunna få stor positiv påverkan på lång sikt.

4.3 Bebyggelse och kulturmiljö;

Här behandlas främst om- och tillbyggnationer på grund av ändrade insamlingssystem eller liknande och hur dessa påverkar bebyggelse och kulturmiljö.

Nuläge och förutsättningar

Norrtälje kommun ligger i Roslagen med genuin träbebyggelse både i Norrtälje stad och på öarna i kustbandet. Smala kullerstengator i delar av Norrtälje stad gör att speciell hänsyn till kulturmiljön måste tas vid planering av insamling av avfall. Vid införande av källsortering i kommunala verksamheter kan ytterligare utrymmen för hantering av avfall behövas.

Negativ miljöpåverkan

Speciell hänsyn till kulturmiljön måste tas vid planering av insamling av avfall och införande av källsortering i kommunala verksamheter. Föreliggande avfallsplan bedöms inte innebära någon betydande negativ miljöpåverkan på bebyggelse och kulturmiljö.

Positiv miljöpåverkan

Föreliggande avfallsplan bedöms inte innebära någon betydande positiv miljöpåverkan på bebyggelse och kulturmiljö.

Åtgärder för att minska negativ miljöpåverkan eller öka positiv påverkan

Vid ombyggnationer för källsorteringsplatser bör kulturmiljöer särskilt beaktas och detta bör uppmärksammas i bygglovsprocessen.

4.4 Luft och klimatfaktorer

Luft och klimatfaktorer omfattar de växthusgaser som bidrar till den globala uppvärmningen och övriga luftföroreningar som är farliga för människa och miljö. Här behandlas främst transporterens påverkan och insamling av matavfall. Deponerat avfall berörs också, men förutsättningar för åtgärder vid nedlagda deponier beskrivs i kapitel 4.5.

Nuläge och förutsättningar

De vanligaste luftföroreningarna består av kväve- och svaveloxider, marknära ozon samt svävande partiklar av olika storlek. Luftföroreningar kan ställa till problem lokalt, till exempel för människors hälsa, när höga halter uppstår nära en föroreningskälla eller inom ett tätt befolkat område. I en studie som presenterades år 2009 uppskattades att höga partikelhalter orsakar mer än 5 000 förtida dödsfall i Sverige per år⁴.

I kommunen är bakgrundshalter av föroreningar i luften låg. De högsta föroreningsnivåerna finns i tätorterna och föroreningarna utgörs i huvudsak av kvävedioxid och partiklar. För utomhusluft gäller luftkvalitetsförordningen (SFS 2010:477).

Utsläpp från vägtrafik utgör, tillsammans med utsläpp från industrin, en större del av de totala utsläppen av klimatpåverkande gaser. Avfallshanteringen är idag starkt beroende av transporter, främst transporter med tyngre fordon för insamling av avfall och transport till behandlingsanläggning, men även av privatpersoners personbilstransporter för avlämning av avfall vid återvinningsstationer och återvinningscentraler.

Det är dock bara en mycket liten del av utsläppen av klimatpåverkande gaser i kommunen som kommer direkt från avfallshanteringen. Vid den upphandling av insamlingsfordon som genomfördes 2017 och som börjar gälla hösten 2018 kommer minst 50 % av insamlingsfordonen drivas fossilfritt. Krav har även ställts på att ingen palmolja ska ingå som bränsle.

Behandlingsanläggningar för avfall finns både inom kommunen och i närliggande kommuner för vissa avfallsslag. Förpacknings- och tidningsavfall transporteras till återvinningsanläggningar på andra orter i landet. För beskrivning av nedlagda deponier se kapitel 4.5. Åtgärdsplan för sluttäckning håller på att tas fram.

Negativ miljöpåverkan

Negativ miljöpåverkan bedöms kunna uppstå på luftkvalitet och klimat.

Miljöeffekterna av ökade transporter är ökat utsläpp av främst kväveoxider, koldioxid och partiklar till luft, vilket påverkar luftkvalitet och klimat negativt. Konsekvenser på människans hälsa kan bli exempelvis att fler får nedsättning av lungfunktion och cancer⁵. Konsekvenserna på miljön kan bli förhöjd temperatur och förändrat klimat.

Miljökonsekvensernas omfattning bedöms som små med hänsyn till avfallshanteringens ringa andel av transportsektorns utsläpp av föroreningar.

⁴ IVL 2009, "Quantification of population exposure to PM2.5 and PM10 in Sweden 2005", B 1792

⁵ Lunds Universitet, Medicinska fakulteten 2017, "Fine and ultrafine particle exposure: Health effects and biomarkers", ISBN 978-91-7619-386-0. Det har visats samband mellan exponering för partiklar, särskilt mycket små partiklar till sjukdomar i luftvägarna, astma, kronisk bronkit och cancer.

Från de deponier som finns i kommunen avgår deponigas i olika grad beroende på vad som har deponerats. Deponigas innehåller bland annat metangas, som är en kraftigare klimatpåverkande gas än koldioxid och det är viktigt att säkerställa att det inte sker betydande läckage till luft.

Positiv miljöpåverkan

Positiv miljöpåverkan bedöms kunna uppstå på luftkvalitet och klimatfaktorer.

Detta bedöms uppstå främst på grund av åtgärder som syftar till att:

- Minska mängden uppkommet avfall.
- Öka materialåtervinningen
- Öka insamlingen av matavfall, vilket ökar produktionen av biogas, som avses ersätta användningen av fossila bränslen.

Genom att förebygga att avfall uppstår minskar miljöbelastningen, genom minskade utsläpp både vid tillverkning och vid behandling av avfall. Om mängden avfall som uppstår i kommunen skulle minska med exempelvis 50 kg/person och år, skulle den totala minskningen bli nästan 2 970 ton avfall, vilket skulle medföra minskade utsläpp av koldioxid från avfallshanteringen med uppskattningsvis 3 560 ton koldioxidekvivalenter⁶. Detta skulle motsvara ca 1 730 000 mil bilkörning⁷.

Erfarenheter från livscykelanalyser⁸ visar att nyttan ur ett miljöperspektiv är större vid materialåtervinning än vid förbränning, trots att mängden transporter bedöms öka. Det är således bättre ur miljöhänseende att återvinna material så många gånger som möjligt innan de förbränns.

Miljöeffekterna av att öka mängden produkter och material som kan återanvändas respektive återvinnas, är minskade utsläpp till luft i hela produktionskedjan - från utvinning till tillverkning och distribution av varor samt vid behandling av avfallet. Genom att öka mängden material som samlas in för återanvändning och återvinning kan behovet av att framställa produkter från jungfruliga råvaror minska, åtminstone på lång sikt. Därmed kan utsläppen minska.

Som exempel kan nämnas att de 294 ton plastförpackningar och 1 575 ton glasförpackningar⁹, som samlades in i Norrtälje kommun 2016, bidrog till att CO₂e-utsläppet (antalet koldioxidekvivalenter) minskade med omkring 864 ton under förutsättning att allt återvanns, se nedan. Detta motsvarar i sin tur cirka 420 000 mils körning med en medelstor bensindriven personbil.

Material	CO ₂ e-utsläpp för jungfruligt material	CO ₂ e-utsläpp för att materialåtervinna	Minskat CO ₂ e-utsläpp tack vare material-återvinning
Glas	1 417	787	629
Plast	617	382	235
Totalt	2 034	1 167	864

Tabell 1. Jämförelse av utsläpp av klimatpåverkande gaser (ton, koldioxidekvivalenter CO₂e), från användning av jungfrulig råvara respektive från återvinning. Källa: www.atervinningsindustrierna.se.

⁶ Folkmängd i Norrtälje dec 2016: 59 420 personer. 50 kg x 59 420 personer = 2 970 ton. Enligt Avfall Sveriges rapport 2014:01 kan minskad mängd avfall ge minskade utsläpp av koldioxid med nästan 1 200 kg koldioxidekvivalenter per ton avfall. 2 970 x 1 200 = 3 560 ton koldioxidekvivalenter.

⁷ www.miljofordon.se. Bensin ger utsläpp av 2,94 kg koldioxidekvivalenter per liter. I beräkningen har antagits bränsleförbrukning 0,7 liter per mil.

⁸ Nordiska ministerrådets rapport 2015:547

⁹ Statistik från FTI visar att under 2016 samlades 4,95 kg plast, 26,5 kg glas, 10,47 kg papper, 17,97 kg tidningar och 1,31 kg metall in per invånare i Norrtälje.

Användning av förnybara drivmedel i renhållningsfordonen minskar risken för att ökat transportarbete leder till ökat utsläpp från transporterna. Genom att öka insamling och behandling av matavfall kan produktion av biogas öka, vilket kan ersätta fossila fordonsbränslen och därmed minska utsläpp av partiklar och klimatpåverkande fossil koldioxid. Utsläpp av partiklar från biogasdrivna fordon till luft är ytterst små. För varje fordon som drivs med bensin eller diesel och ersätts med biobränsle minskar klimatpåverkan med cirka 90 %¹⁰.

Åtgärder för att minska negativ miljöpåverkan

För att minska negativ påverkan på luft och klimatfaktorer vid genomförande av planen föreslås bland annat att:

- Utsläpp från transporter kan minskas genom förbättrad ruttplanering och gemensamma hämtställen för mat- och restavfall.
- Insamlingssystemet bör kvalitetssäkras, genom exempelvis uppföljning av vad mottagare av materialet anser om kvaliteten och plockanalyser. God kvalitet på avfall, som ska återvinnas eller behandlas på annat sätt, leder till högre materialutnyttjande som i sin tur leder till minimerade utsläpp till luft.
- Vid beslut om sluttäckning av deponier bör hänsyn tas till om mycket metangas bildas i deponin och hur denna metangas kan tas omhand.

4.5 Förorening och exploatering av mark och vatten

Här behandlas främst åtgärder vid nedlagda deponier men även till viss del förorenad mark, bygg- och rivningsavfall, nedskräpning, illegal/otillåten verksamhet i naturen återvinningscentraler och avfallsanläggningar.

Nuläge och förutsättningar

Utsläpp till mark och vatten sker exempelvis i form av lakvatten från nedlagda deponier. I Norrtälje kommun finns 7 stycken nedlagda deponier hittills identifierade som listas i bilaga till avfallsplanen. Ytterligare kartläggning och riskklassning kommer att genomföras under planperioden.

Eventuella åtgärder för att förbättra sluttäckning eller på andra sätt fysiskt minska risken för utläckage från nedlagda deponier beror på vad som framkommer i den kartläggning som ska göras samt vilka resurser för åtgärder vid nedlagda deponier som kommer att vara tillgängliga.

I kommunen finns ett flertal förorenade områden. Av dessa har ca 80 stycken inventerats och riskklassats och sju stycken platser är identifierade som prioriterade¹¹. Förutom ovan nämnda nedlagda deponier hanteras inte de förorenade områdena i avfallsplanen. När de förorenade områdena ska åtgärdas behöver hanteringen av massorna ske på rätt sätt.

Schaktmassor uppstår vid exempelvis vägbyggnationer och andra markarbeten. Massorna kan ofta användas istället för jungfruligt material om rätt förutsättningar finns avseende exempelvis mellanlagringsmöjligheter.

I kommunen finns idag ca 30 000 fastigheter med enskilt avlopp. I syfte att öka återföringen av växtnäringsämnen från avloppsvatten till åkermark har ett förvaltningsövergripande arbete (VA-avdelningen, Renhållningsavdelningen och Bygg- och miljökontoret) precis påbörjats på kommunen.

¹⁰ Enligt Avfall Sverige, rapport 2014:14 kan en personbil köra nästan 2 kilometer på den mängd biogas som produceras från 1 kg matavfall.

¹¹ Regionalt program för efterbehandling av förorenade områden, Stockholms län 2018–2020. Länsstyrelsen Stockholm, Rapport 2017:22

Arbetet kommer att bestå av flera delar där en slamöversikt, slampolicy och en slamplan ska tas fram. Arbetet beräknas vara klart för politisk beredning i början av 2019.

För att bli bättre på hantering av latrin från de många båtar som trafikerar skärgården i Norrtälje är kommunen med i ett EU-projekt som syftar till att öka antalet latrintömningsanordningar.

Utsläpp till mark och vatten från bygg- och rivningsavfall uppstår framförallt vid icke-tillåten hantering av avfallet (exempelvis illegal/otillåten dumpning, se nedan).

Nedskräpning hanteras framförallt i kap 4.1 angående människors hälsa men kan även påverka mark och vatten, framförallt vid större mängder och när det rör sig om farligt avfall som skräpar ner.

Det finns tre stationära återvinningscentraler i kommunen; Salmunge, Görla och Häverö. Mottagning av grovavfall och farligt avfall från hushållen sker vid samtliga tre. Under sommarhalvåret kommer en flytande återvinningscentral (ÅVC-färjan) till ör utan bro- eller bilfärjeförbindelse.

På Salmunge och Häverö kan avfall lämnas från företag och privatpersoner via invägning. Inget farligt avfall får lämnas på avfallsanläggningarna. På Salmunge mottas olika avfallsslag för omlastning, återvinning, mellanlagring och deponering. På Häverö mottas olika avfallsslag för omlastning, återvinning och mellanlagring.

När avfall förbränns, vilket sker med en stor del av hushållsavfallet, uppstår olika sorters aska. En viss del kan under vissa förutsättningar användas för anläggningsändamål, men aska från förbränning av blandat hushållsavfall måste i dagsläget deponeras. Det är därför extra viktigt att det avfall som skickas till förbränning inte innehåller farligt avfall. Det är också viktigt att mängden avfall som förbränns minskar genom att ta vara på sådant som kan återanvändas, materialåtervinnas eller rötas. Förbränning av hushållsavfall, och därmed även deponeringen av askor, sker inte på någon anläggning inom Norrtälje kommun, utan avfallet transporteras för närvarande till förbränningsanläggning i annan kommun.

Utsläpp till mark och vatten kan även ske till följd av olyckor och spill vid hantering av farligt avfall.

Negativ miljöpåverkan

Risk för utsläpp till mark och vatten föreligger främst genom nedlagda deponier, som kan behöva åtgärder i någon omfattning. Följden av läckage av miljöfarliga ämnen kan bli störningar i ekosystemet. Flera av de nedlagda deponierna bedöms behöva någon form av åtgärd eller behöver ytterligare bedömning. Det bedöms därför finnas en risk för utsläpp till mark och omfattningen av konsekvenserna beror av typ och omfattning av utsläppet.

Genomförandet av planen ökar inte risken för utsläpp till mark och vatten, men bedöms inte heller påtagligt minska den risken på kort sikt.

Positiv miljöpåverkan

Genomförandet av planen påverkar mark och vatten positivt främst genom minskade utsläpp till mark och vatten på lång sikt till följd av minskad risk för spridning av farliga ämnen från farligt avfall och minskade utsläpp från nedlagda deponier, när fysiska åtgärder har genomförts vid de deponier där det behövs.

Enligt avfallsplanen ska en identifiering och riskklassning av deponierna tas fram. För nedlagda deponier ska åtgärdsplan upprättas där det behövs. Åtgärderna med avseende på tillsyn och kontroll av nedlagda deponier medför endast positiv påverkan om eventuella brister som upptäcks också åtgärdas.

Enligt avfallsplanen ska en plan för hantering av schaktmassor tas fram. Denna plan kan, under förutsättning att den genomförs, göra stor nytta när uppgrävda massor kan ersätta jungfruliga massor. I

de fall de förorenade områdena ska åtgärdas framöver kommer även hanteringen av dessa massor att omfattas av planen för hantering av schaktmassor.

I avfallsplanen ingår att informera om avfallshantering för bygg- och rivningsavfall i Bygglovsenhetens e-tjänst. Denna information skulle kunna underlätta för rätt hantering av detta avfall.

De åtgärder mot nedskräpning som kommer att vidtas i enlighet med planen kommer minska utsläppen till mark och vatten. Avfallsplanen innehåller inga speciella åtgärder för otillåten/illegal verksamhet i naturen.

Minskade utsläpp till mark och vatten kan även förväntas på lång sikt till följd av mindre mängd farligt avfall i mat- och restavfallet. En renare avfallsfraktion minskar risken för läckage av miljöstörande ämnen från förbränningsaskor till mark och vatten. Målet är att inget farligt avfall inklusive el-avfall ska finnas i hushållens mat- och restavfall, men det tar tid att ändra människors beteenden.

Genom att motverka ökningen av mängden avfall i samhället genom ökad återanvändning samt minska mängden farligt avfall, så kan mängden material som utvinns ur jordskorpan på lång sikt minska och därmed även tillförseln av mängden giftiga ämnen till omgivande natur och miljö. Den positiva miljöpåverkan av ökad återanvändning och ökad materialåtervinning kan därför på sikt bli stor.

Åtgärder för att minska negativ miljöpåverkan

Nedan beskrivs förslag att beakta vid genomförande av planens åtgärder för att motverka negativ miljöpåverkan eller optimera positiv miljöpåverkan:

- Vad gäller enskilda avlopp, slam och latrin har inga mål eller åtgärder tagits fram specifikt i avfallsplanen utan de hanteras via andra projekt/strategier. För dessa avfallslag behöver de pågående projekten med slamöversikt, slampolicy och slamplan samt förbättrade tömningsmöjligheter av båtlatrin genomföras för att förbättra vattensituationen i kommunen.
- Den information som finns om nedlagda deponier i kommunen tyder på att det finns ett behov, dels av att få bättre kunskap om riskerna och dels, i vissa fall, av att åtgärda brister för att minska risken för läckage av miljöfarliga ämnen. Att sluttäcka, eller på annat sätt förhindra eventuella läckage av miljöfarliga ämnen från nedlagda deponier är kostsamma åtgärder och i dagsläget är behovet av åtgärder oklart. Därför är planens inventering och undersökning av nedlagda deponier ett viktigt första steg även om det är viktigt att komma ihåg att enbart kontroll inte räcker för att säkerställa att det inte sker läckage av miljöfarliga ämnen. Frågor om ansvar för finansiering av åtgärder bör därför, som också anges i planen, hanteras tidigt i planperioden. För de deponier där det är mest angeläget att minska riskerna för läckage till luft och vatten kan krav på åtgärder behöva ställas av tillsynsmyndigheten för att förbättringar ska ske inom rimlig tid.

4.6 Inbördes förhållande mellan ovanstående miljöaspekter

Miljöaspekterna ovan hänger tätt samman. En åtgärd kan påverka flera aspekter samtidigt, både positivt och negativt. Ett exempel på detta är att förbättrad insamling av farligt avfall bedöms bidra till positiv miljöpåverkan genom mindre risk för påverkan på människors hälsa. Förbättrad insamling av farligt avfall bedöms dock även till viss del bidra till negativ miljöpåverkan på "Luft och klimatfaktorer" genom att mängden transporter kan komma att öka genom ökad insamling.

5 Sammanfattande bedömning

5.1 Betydande miljöpåverkan

Syftet med avfallsplanen är att främja en hållbar utveckling. Planen bidrar i huvudsak till en positiv påverkan på människors hälsa och miljön.

Genomförandet av avfallsplanens åtgärder bedöms medföra flera positiva miljökonsekvenser, framförallt genom förbättrad hushållning med jordens ändliga resurser och minskad föroreningsbelastning på miljön. De åtgärder som på lång sikt (längre än planperioden) bedöms medföra störst betydande positiv miljöpåverkan är:

- Arbeta med återbruk av bygg- och rivningsavfall samt utreda kretsloppspark.
- Utredningar av olika metoder för insamling av farligt avfall samt eventuell implementering av någon av metoderna.
- Utredning av separat insamling av textilier.
- Inventering, riskklassning, riskbedömning och åtgärdande där så bedömts nödvändigt av nedlagda deponier i kommunen.

Övriga åtgärder med stor betydande positiv miljöpåverkan på längre sikt är informationsinsatser och andra åtgärder för att förebygga avfall, öka återanvändning, öka återvinning av avfall och minska nedskräpning. Genomförande av avfallsplanen bedöms medföra bättre resursutnyttjande av avfallet och ökad återvinning samt minskade klimatutsläpp. Fortsatt kartläggning av nedlagda deponier samt vid behov upprättande av åtgärdsplan bedöms på sikt medföra minskade utsläpp till mark och vatten samt även minskade utsläpp till luft under förutsättning att åtgärder genomförs.

Negativ miljöpåverkan bedöms som liten vid genomförande av avfallsplanens åtgärder. Negativ miljöpåverkan bedöms kunna uppstå främst till följd av transporter i form av klimatpåverkande gaser och buller.

Flera åtgärder syftar till att förändra beteenden, exempelvis information för att förebygga avfall, öka återanvändning och återvinning av avfall samt information om farligt avfall för att sådant avfall ska sorteras och lämnas på ett säkert sätt. Det tar lång tid att förändra beteenden, men på lång sikt, om informationsinsatserna är välplanerade kan det få stor positiv påverkan genom bättre resurshushållning och minskade diffusa utsläpp av miljö- och hälsoskadliga ämnen.

Sammanfattningsvis bedöms den negativa påverkan av genomförandet av avfallsplanen vara liten. Positiv miljöpåverkan bedöms överskrida negativ miljöpåverkan.

5.2 Nationella miljömål

Avfallsplanens mål och åtgärder ligger i linje med nationella miljö kvalitetsmål och mål i Sveriges nationella avfallsplan med avseende på ökad återanvändning av avfall, ökad återanvändning av textilier, ökad återvinning av hushållens avfall, ökad återvinning av elavfall, minskad nedskräpning, utsortering av matavfall och minskat matsvinn.

Avfallsplanens inriktning ligger i linje med hållbar utveckling och ansluter väl till nationella miljö kvalitetsmål. Sammantaget bedöms de nationella miljö kvalitetsmålen påverkas i positiv riktning av avfallsplanens åtgärder.

5.3 Åtgärder mot negativ påverkan

Nedan beskrivs förslag att beakta vid genomförande av planens åtgärder för att motverka negativ miljöpåverkan eller optimera positiv miljöpåverkan:

- Hänsyn till avfallshantering tidigt i fysisk planering.
- Åtgärder för minskade mängder matsvinn.
- Det är viktigt att ha stor uthållighet beträffande informationsinsatser som syftar till att förändra beteenden, eftersom detta tar lång tid.
- Utsläpp från transporter kan minskas genom förbättrad ruttplanering och gemensamma hämtställen av mat- och restavfall.
- Insamlingsystemet bör kvalitetssäkras, genom exempelvis uppföljning av vad mottagare av materialet anser om kvaliteten och genomförande av plockanalyser.
- Kartläggning av nedlagda deponier avseende både eventuella föroreningar till mark och vatten och metanutsläpp är ett första steg som måste följas av åtgärder där detta är behövligt.

5.4 Sammanfattande bedömning

Sammanfattningsvis bedöms miljökonsekvenserna av genomförandet av föreslagen avfallsplan vara positiva. De negativa konsekvenserna av genomförandet av planen bedöms vara små och främst vara kopplade till risk för ökad mängd transporter av olika typer av avfall. Avfallsplanens inriktning ligger i linje med hållbar utveckling och ansluter till nationella miljömål.

6 Uppföljning av åtgärder för att minska miljöpåverkan

Avfallsplanens mål och åtgärder ska följas upp och utvärderas årligen, enligt rutin som föreslås i avfallsplanen. Utöver detta föreslås inga särskilda åtgärder för att följa upp miljöpåverkan.

7 Medverkande

Sara Stenberg
Hanna Pettersson
Henrik Säfvestad

Miljö & Avfallsbyrån
Miljö & Avfallsbyrån
Miljö & Avfallsbyrån

Sammanställning MKB
Handläggare MKB
Kvalitetsgranskare MKB

8 Referenser

Skriftliga källor

- Avfall Sverige Nationell sammanställning av plockanalyser, rapport 2016:28.
- Avfall Sverige Nyckeltal för kommunikations-insatser inom matavfall, biogödsel och biogas, rapport 2014:14.
- Avfall Sverige Avfallsindikatorer Vägledning för hur man kan mäta och följa utvecklingen mot en resurseffektiv avfallshantering, rapport 2014:01.
- Energigas Sverige <http://www.energigas.se/fakta-om-gas/biogas>
- FN:s utvecklingsprogram, UNDP De globala målen, www.globalamalen.se
- Förpacknings- & tidningsinsamlingen www.ftiab.se
- Håll Sverige Rent www.hsr.se
- IVL 2009 "Quantification of population exposure to PM2.5 and PM10 in Sweden 2005", B 1792.
- Lunds Universitet 2017 "Fine and ultrafine particle exposure: Health effects and biomarkers", ISBN 978-91-7619-386-0, Medicinska fakulteten vid Lunds Universitet.
- Norrtälje kommun Utkast avfallsplan 2018–2021
- Norrtälje kommun Kommunens hemsida, www.norrtalje.se
- Naturvårdsverket Från avfallshantering till resurshushållning - Sveriges avfallsplan 2012–2017, www.naturvardsverket.se
- Nordiska ministerrådet "Climate Benefits of Material Recycling: Inventory of Average Greenhouse Gas Emissions for Denmark, Norway and Sweden", Rapport 2015:547, <http://www.norden.org>
- Regeringen Nationella miljö kvalitetsmål
- Stockholms Stad, mfl. www.miljofordon.se, Stockholm och Malmö driver miljofordon.se med stöd från Energimyndigheten.
- Återvinningsindustrierna www.atervinningsindustrierna.se

BILAGA G

Genomförda samråd

1 Inledning

Innan kommunen antar renhållningsordningen (avfallsplan och föreskrifter om avfallshantering) ska kommunen, enligt 15 kap 42 § miljöbalken:

- 1 på lämpligt sätt och i skäligen omfattning samråda med de fastighetsinnehavare och myndigheter som kan ha ett väsentligt intresse av renhållningsordningen
- 2 ställa ut ett förslag till renhållningsordning för granskning under minst fyra veckor.

Kommunen ska informera om utställningen på sin webbplats före utställningstidens början. Informationen ska innehålla uppgift om förslaget huvudsakliga innebörd, var det ställs ut samt inom vilken tid och till vem som synpunkter ska lämnas.

Enligt 15 kap 43 § ska kommunen när den antar renhållningsordningen ta hänsyn till de synpunkter som har kommit fram i samrådet. Denna bilaga utgör en samlad redogörelse över utfört samråd och inkomna synpunkter i samband med upprättande av ny avfallsplan för Norrtälje kommun.

2 Samrådets genomförande

I samband med framtagandet av avfallsplan 2017-2020, som färdigställdes men aldrig antogs, genomfördes tre stycken samrådsmöten; ett för förtroendevalda i kommunen, ett för kommunens tjänstemän (utöver de som ingick i arbetsgruppen) och ett för verksamma och boende i kommunen. Avfallsplanen skickades ut på remiss och ställdes ut på bibliotek och i kommunhuset. Information om utställning och samråd gavs genom annonsering i Norrtälje tidning.

Avfallsplan 2018-2021 är en revidering av avfallsplan 2017-2020. Samråd och förankringsarbete har genomförts internt inom kommunorganisationen, se avfallsplanens huvuddokument under ”Planens framtagande”.

Avfallsplanen ställdes ut under perioden 2 maj till 31 maj 2018 på följande platser:

Norrtälje stadsbibliotek, Rimbo bibliotek, Hallstaviks bibliotek, Vaddö bibliotek, Biblioteksbussen, Rodengymnasiets bibliotek, Herrängs bibliotek, Bergshamra bibliotek, Edsbro bibliotek, Rånäs bibliotek samt i kontaktcentren i Norrtälje och Hallstavik.

Utställningen kungjordes i Norrtälje tidning den 2 maj, på norrtälje.se samt via kommunens facebook-sida. En separat inbjudan skickades även ut till berörda myndigheter, föreningar, företag, helägda kommunala bolag och kommuntjänstemän.

3 Remiss

Förslaget till ny avfallsplan skickades på remiss till följande:

Nobina	Östhammars kommun
Norrtälje sportcentrum	Vallentuna kommun
Nordisk Återvinning	Österåkers kommun
Note	Knivsta kommun

Credentia
Textilia
Vårdbolaget Tiohundra
Campus Roslagen
Ragn-Sells
Roslagsgjuteriet
Uppsala kommun
Holmen papper
Företagarna i Stockholms län
STF Roslagen, lokalavdelning
STF Stockholm, lokalavdelning
Suez
Bahnhof
Naturskyddsföreningen
Naturvårdsverket
Kommunförbundet Stockholms Län
Villaägarna, region abc
Tebex
Karlsviken Holding
Vattenfall
Avfall Sverige
Riflex

Kjell Janssons Åkeri
Skärgårdsstiftelsen
Viking Line
Nyströms Cement
Lättmetallverket i Roslagen
Förpacknings- och tidningsinsamlingen Eckerö
Linjen
Länsstyrelsen i Stockholms län
Contiga
Fortum
Roslagsbostäder
Bertram Schmitterlow
Norrälje Tidning
Norrälje Energi
Norrälje kommuns registraturer:
Kommunstyrelsen

- Barn och skola
- Kultur och fritid
- Socialkontoret
- Räddningstjänsten
- Utbildningskontoret
- Sjukvård och omsorg

4 Kommentering av inkomna synpunkter

Nedan redovisas en sammanställning av samtliga inkomna synpunkter på avfallsplanen. Renhållningsavdelningen kommenterar återfinns nedanför respektive synpunkt.

Synpunkter inkom från:

- Barn- och utbildningskontoret, Norrtälje kommun
- Vårdbolaget Tiohundra
- Förpacknings- och tidningsinsamlingen AB (FTIAB)
- VA-avdelningen, Norrtälje kommun
- Bygg- och miljönämnden
- Blidö-Frötuna Skärgårdsförening

4.1 Barn- och utbildningskontoret, Norrtälje kommun

Ett flertal av kommunens drygt 50 olika förskole- och skolenheter saknar dock goda förutsättningar för att i hög grad sortera avfall, t.ex. soprum. BoU efterfrågar härmed en beskrivning av ekonomiska konsekvenser i avfallsplanen, där kostnaderna för kommunala verksamheter att införa en sortering av avfall synliggörs.

För att säkerställa att införandet av avfallssortering håller god kvalitet i de kommunala verksamheterna krävs vidare en översyn av sophanteringen på t.ex. respektive förskola och skola. Fastighetsavdelningen får då en möjlighet att uppskatta vilka åtgärder som behövs inför t.ex. matavfallssortering och

uppskattade kostnader för genomförande av dessa. Beräknade kostnader för åtgärder behöver därefter finansieras genom tillskott av investeringsmedel innan de nya sorteringskraven kan tillämpas fullt ut.

Kommentar: Beslutet att införa ett källsorteringssystem i kommunala verksamheter har redan fattats av kommunfullmäktige genom antagandet av kommunens Klimat- och miljöprogram, se etappmål under tema Kretslopp: "Ett enhetligt källsorteringssystem ska vara infört i alla egna verksamhetslokaler senast 2019". I likhet med vad som gäller för Klimat- och miljöprogrammet är de medel som krävs för genomförandet av avfallsplanens aktiviteter en budgetberedningsfråga. Renhållningsavdelningen bidrager gärna med kunskap och erfarenheter i föreliggande kalkylarbete.

Avsnitt 4.3 "Ekonomiska konsekvenser" har förtydligats.

BoU ser slutligen med oro på den miljöstyrande taxa som riskerar att innebära betydligt högre avgifter på kommunala enheter som inte har möjlighet att börja avfallssortera i tid, t.ex. på grund av att förutsättningar saknas. Eftersom förskolor och skolor inte på egen hand har möjlighet att besluta om kompletteringar i fastigheter riskerar verksamheten att få stå för förhöjda kostnader utan rimliga möjligheter att anpassa sig till de nya kraven.

Kommentar: Den miljöstyrande taxan omfattar endast mat- och restavfall, det vill säga avfall som går under det kommunala renhållningsansvaret. Vid mindre enheter placeras lämpligen matavfallskärnen vid nuvarande kärl för restavfall. Även om mängden avfall förblir oförändrad kan det bli utrymmesbrist i större enheter med avfallsutrymmen. Om möjlighet saknas för andra lösningar kan antalet hämtningar utökas. I nuvarande taxa finns möjlighet till hämtning 26, 52, 104 och 156 gånger per år. På längre sikt kan verksamheten vidta åtgärder för att minska mängden avfall, vilket är ett mål i avfallsplanen och där verksamheter i andra kommuner uppnått goda resultat.

4.2 Vårdbolaget Tiohundra

En kortare förklaringstext vad textilavfall innefattar i delmål 2.3 är önskvärt, gärna på samma sätt som ni förklarat t.ex. grovavfall på sidan 11.

Kommentar: Kompletterande fotnot: Till textilier räknas bland annat kläder, underkläder, sängkläder, handdukar, hushållstextilier, skor, hattar, faltar, handväskor, bälten och accessoarer.

4.3 Förpacknings- och tidningsinsamlingen AB (FTIAB)

Förordet; stycke 3: Materialåtervinning gäller många fler materialslag än nämnda papper och metall.; bör förtydligas.

Kommentar: Meningen ändras till: ... Exempelvis pappers-, plast-, metall-, och glas-förpackningar ska bli råvara till nya förpackningar och andra produkter.

Delmål 1.4: Vore bra att förtydliga att för el-avfall gäller producentansvaret; det är inte kommunal monopolinsamling (även om kommunen har fått uppdraget från Elkretsen).

Kommentar: Beskrivande text under delmålet kompletteras med följande fotnot till elavfall: El-avfall är ett producentansvarsavfall, men där kommunen på uppdrag av Elkretsen samlar in denna fraktion.

Delmål 4.1; Förslag till aktivitet är att utbilda Planavdelningens tjänstemän i avfallsplan samt krav på avfallshantering och källsortering som bör tas hänsyn till vid detaljplanering.

Kommentar: Renhållningsavdelningen har tagit fram material som delges planarkitekter och exploitörer. I materialet hänvisas till Avfall Sveriges "Handbok för avfallsutrymmen". Renhållningsavdelningen är även aktiv i detaljplanearbetet.

Punkt 3 Styrmedel; avsnitt 3.3: Producentansvar appliceras på många fler produkter än tidningar och förpackningar; avsnittet bör kompletteras med mer info.

Kommentar: Stycket kompletteras med: Producentansvar finns även för bland annat batterier, bilar, däck, elutrustning (inklusive glödlampor och viss belysningsarmatur) och läkemedel.

Bilaga C; Punkt 3; avsnitt 3.2.1. stryk sista meningen; ersättning kan erhållas om avtal tecknas med entreprenör som har avtal med FTI (se www.fni.nu för mer information).

Kommentar: Följande mening stryks: I dessa fall får fastighetsägaren själv stå för transportkostnaden.

Bilaga D: Uppföljning av föregående plan; delmål 3:1: Stryk sista meningen om andel förpackningar i hushållsavfallet; det är inte en relevant notering (Norrälje har t ex inte kvar mängden förpackningar i restavfallet som mål i nya avfallsplanen). Se även övergripande mål 3 – måluppfyllelse.

Kommentar: Åsyftad mening: "Plockanalysen visar att cirka en tredjedel av avfallet i en genomsnittlig soppåse utgörs av förpackningar och tidningar". Renhållningsavdelningen anser att informationen är relevant. I avfallsplan 2018-2021 framgår frågeställningen av delmål 2.1: Senast 2021 ska mängden förpackningar och tidningar i mat- och restavfallet ha minskat med 20 procent per hushåll jämfört med 2018.

Bilaga F, avsnitt 2; stycke 4 om Avfallshantering i Norrälje kommun: bra att man här förtydligat aktiviteten om vikten av att avsättning och utredning av ytor för avfallshantering och återvinningsverksamhet i detaljplanearbetet och översiktsplan genomförs. Viktigast här är detaljplanerna som är juridiskt bindande; till skillnad från översiktsplaner.

Kommentar: -

4.4 VA-avdelningen, Norrälje kommun

Vision och Mål:

Vad gäller framtagande av Vision och Mål som beskrivs på sidan IV, borde dessa rimligen beslutas politiskt i kommunen, som är en politisk styrd organisation. Tjänstemän, allmänheten och konsulter "tar inte fram" visioner och mål, utan i så fall: "Förslaget till vision och mål". Det är inte tydligt om visionen och målen föreslås i.o.m. att ärendet gällande avfallsplan lyfts till Kommunfullmäktige, eller om fullmäktige redan beslutat om vision och mål för avfallsfrågan i kommunen.

Kommentar: Åsyftad mening: "Mål och vision har tagits fram av politiker och tjänstemän i Norrälje kommun samt av allmänheten och konsulter".

Förtydligande: Avfallsplanens vision har tagits fram av styr- och arbetsgruppen (se under Planens framtagande). Även målen är framtagna av styr- och arbetsgruppen, men de baseras i stor utsträckning på det material som tidigare tagits fram efter bland annat samråd med allmänheten, organisationer, företag och kommuntjänstemän från olika förvaltningar.

Eftersom texten i avfallsplanen inte kommer att ändras efter det att den blivit antagen, så formuleras all text som om att den gäller. Däremot framgår det av instruktionerna till utställningshandlingen att man inviteras att lämna synpunkter på materialet, det vill säga även på vision och mål.

Det framgår av avfallsplanen att den beslutas genom antagande i kommunfullmäktige.

För flera av delmålen finns information om hur det ser ut idag i sidfoten. Vi skulle gärna se att nuläget lyftes tydligare i text och/eller tabeller för att på så sätt tydliggöra målet ytterligare.

Kommentar: *Bedömning kommer att göras i respektive fall.*

Aktiviteter och tid:

Ansvar för en fråga/aktivitet bör inte ligga på flera avdelningar. Är inte EN avdelning utpekad som ansvarig för en aktivitet kommer förmodligen ingen avdelning att känna ansvaret.

Kommentar: *Synpunkten beaktas där så är möjligt.*

I Förslag till Avfallsplan ligger de flesta aktiviteter under perioden 2018-2019 medan planen enligt rubriken sträcker sig till 2021. Förslagsvis prioriteras bland aktiviteterna så att inte allt planeras starta fr.o.m Q3 2018 eller 2019, utan sprids under alla de år som avfallsplanen inbegriper. VA-avdelningens erfarenhet är att om det lyfts fler aktiviteter än vad förvaltningen tror sig klara av på en begränsad tid kan detta leda till ett sämre resultat än om färre prioriterade aktiviteter lyfts i planeringen.

Kommentar: *Ambitionen är att komma igång med arbetet så snart som möjligt.*

Slam från enskilda avlopp – ett hushållsavfall:

Gällande övergripande mål 2 ”Materialåtervinningen i kommunen ska öka” nämns visserligen att ett förvaltningsövergripande arbete i slamfrågan har påbörjats, men vi anser att slamfrågan behandlas alltför lättvindigt i avfallsplanen. Aktiviteter i stil med ”Ruttoptimering i samarbete med entreprenör för att bättre än idag ta tillvara näringsämnen i slam från enskilda avloppsanläggningar” borde kunna lyftas in trots det påbörjade förvaltningsövergripande arbetet.

Kommentar: *Detta är ett pågående arbete som inte behandlas ytterligare i avfallsplanen.*

Vi saknar även information hur olika slamfraktioner/latrin från enskilda avlopp idag behandlas i kommunen, t.ex. genom våtkom-postering i Karby eller vid de kommunala avloppsreningsverken. Detta är en del i den planerade Slamöversikten som Renhållningsavdelningen kommer att bidra med, så varför inte i den egna avfallsplanen? Hade inte det förvaltningsövergripande arbetet nyligen påbörjats, hade då information i avfallsplanen gällande hur hanteringen av slam från enskilda avlopp ska ske, helt saknats?

Kommentarer: *Av bilaga C Nulägsbeskrivning framgår att latrinavfallet behandlas i en våtkompost (se avsnitt 3.1.4) och att slammet omhändertas i det kommunala avloppsrenings-verket (se avsnitt 3.1.5).*

Ekonomi:

”Ökade kostnader för avfallshanteringen förväntas” kan utläsas av avsnitt 4.3. Men hur mycket kommer de i avfallsplanen utpekade aktiviteterna att påverka avfallstaxan? I.o.m att Kommunfullmäktige fattar beslut om taxan borde en ekonomisk prognos för avfallsplanens genomförande tas fram och lyftas till fullmäktige tillsammans med planen.

Kommentar: Eventuella ekonomiska konsekvenser inarbetas i budgetarbetet.

Lagar och regler:

Hänvisa gärna till rätt lagrum när det i texten t.ex. står att det finns lagstadgade krav.

Ex:

- I Avsnitt 2 ”Mål och aktiviteter” – beskriv gärna vilka nationella miljö kvalitetsmål, och ”relevanta nationella, regionala och lokala mål, strategier och planer” som avses.

Kommentar: Det inledande stycket under kapitel ”2 Mål och aktiviteter” är tänkt som en introduktion. En mer ingående redogörelse återfinns i bilaga A ”Mål, strategier och lagstiftning”. För att tydliggöra att denna information finns kompletteras ovan nämnda stycke med ”Se vidare bilaga A: Mål, strategier och lagstiftning”.

- I avsnitt 3.6 Avfallslämnarens ansvar – Hänvisa till lagrum.

Kommentar: De lagstadgade kraven återfinns i kommunens avfallsföreskrifter. Texten i avsnitt ”3.6 Avfallslämnarens ansvar” korrigeras till: För att säkerställa en väl fungerande avfallshantering finns lagstadgade krav på avfallslämnare. Kraven framgår av kommunens avfallsföreskrifter.

Läsbarhet:

Hela avfallsplanen behöver korrekturläsas. Vi uppmärksammar här och där felanvända ord samt ottydliga och svårtolkade formuleringar i förord och sammanfattning.

Avfallstrappan/Avfallshierarkin beskrivs som trappsteg där ibland det ”första trappsteget” är det som eftersträvas, och ibland det översta. Vi upplever det lite förvirrande, kanske kan detta tydliggöras i texten.

Kommentar: Avfallsplanen kommer att korrekturläsas.

Tabellbeskrivningar saknar vi genomgående.

Kommentar: Eftersom tabellerna under delmålen anger uppgifter (aktivitet, ansvar, tidsram och uppföljning) som är återkommande för samtliga delmål så har tabellbeskrivningar utelämnats. Vid hänvisningar sker detta istället till aktuellt delmål.

Detaljerade synpunkter:

- Ha gärna en bild på avfallstrappan i förordet för att förtydliga beskrivningen av densamma där.

Kommentar: Synpunkten beaktas.

- Avsnitt 1.3: ”Uppföljning och redovisning”: Avsnittet saknar information om: Hur ofta planen följs upp, vilka följer upp den och hur redovisas uppföljningen/eventuella förändringar?

Kommentar: Frågeställningen redovisas i avsnitt 4.1 fortsatt planeringsprocess och uppföljning. Avsnitt 1.3 ”Uppföljning och redovisning” utgår.

- I avsnitt 2.1 ”Vision” och 2.2 ”Mål för avfallshanteringen” framgår inte hur, när och i vilken instans visionen och målen beslutades.

Kommentar: Av avsnitt 1.1 framgår att avfallsplanen antas av kommunfullmäktige. Vision och mål beslutas alltså i samband med att planen antas.

- Gällande aktiviteterna saknas på många punkter information hur uppföljning ska ske. (”Uppföljning av genomförd aktivitet” säger inget om vem, hur och när.)

Kommentar: Hur uppföljningen ska genomföras framgår av avsnitt 4.1.

- Gällande ”Ruttoptimering i samarbete med entreprenör”, under Delmål 1.3, borde detta även tillämpas vid insamling av olika slamfraktioner för att uppfylla avsikterna med kommunens avfallsmål.

Kommentar: Ovan nämnda aktivitet innefattar även insamling av slam.

- I Bilaga C, ”Nulägesbeskrivning” uppges under avsnitt 1.1. att Norrtälje kommuns folkmängd kommer att öka med ca 16 000 invånare till drygt 76 000 personer 2026. Vi vill uppmärksamma Renhållningsavdelningen på att den senast framtagna befolkningsprognosen 2018-2027, indikerar att kommunen växer till drygt 86 000 invånare till år 2027. Vilken prognos som borde ligga till underlag för planer och ekonomiska prognoser är i dagsläget tyvärr inte entydigt inom kommunen.

Kommentar: Avfallsplanen revideras med befolkningsprognos 2018-2027 som inte var framtagen då texten skrevs.

- Bilaga D, ”Uppföljning av föregående avfallsplan” är mycket lättläst och bra.

4.5 Bygg- och miljökontoret

Det som direkt berör Bygg- och miljökontoret anges under rubriken aktiviteter utöver delmålen som hör till det övergripande målet ”Mängder avfall ska minska och även dess farlighet och klimatpåverkan”. Aktiviteterna handlar om att Bygg- och miljökontoret ska jobba med inventering, riskklassning och ansvarsfördelning för åtgärder för alla nedlagda deponier i kommunen samt information till invånarna om icke auktoriserade bilskrotar. Enligt tidsramen ska inventering av deponier påbörjas från fjärde kvartalet 2018 vilket Bygg- och miljökontoret anser vara ogenomförbart eftersom uppdraget inte finns med i gällande verksamhetsplan för tillsyn. Bygg- och miljökontoret

tycker att det är mer rimligt att aktiviteten planeras inför det kommande året med start under andra kvartalet 2019.

Kommentar: Tiden ändras till start under 2019.

Bygg- och miljökontoret ser positivt på den föreslagna avfallsplanen men önskar att aktiviteterna för varje delmål konkretiseras då de är brett formulerade. Aktiviteten ”utreda kretsloppspark eller återbruk av bygg- och rivningsavfall” (delmål 1.2) bör förtydligas. Aktiviteten ”informationsinsats för att minska mat och restavfall” (delmål 1.1) är ett annat exempel.

Kommentar: Detaljeringsnivån i beskrivningarna av aktiviteterna anses tillräcklig.

Vidare bör det för varje aktivitet finnas mätbara nyckeltal så att arbetet med delmålen kan följas upp och utvärderas.

Kommentar: Delmålen följs upp oberoende av genomförda aktiviteter. Om nyckeltal för delmålen avses kommer dessa att ses över.

- Delmål 1.1

Renhållningsavdelningen bör samordna kunskapsinhämtningen med Bygg- och miljökontoret (miljö, hälsa, SRMH) så att rätt information om avfallshanteringen förmedlas till invånare.

Kommentar: Synpunkten beaktas.

- Delmål 1.2

De avfallstermer som finns i avfallslagstiftningen bör användas i avfallsplanen. Återbruk är ett exempel på begrepp som inte finns i lagstiftningen.

Kommentar: Termen ”återbruk” används eftersom det är ett vedertaget begrepp, även om det alltså inte återfinns i lagstiftningen.

- Delmål 1.5

Renhållningsavdelningen bör samordna kunskapsinhämtningen med Bygg- och miljökontoret så att rätt information om avfallshanteringen förmedlas till invånare.

Kommentar: Synpunkten beaktas.

- Delmål 2.1 (sista aktiviteten)

Renhållningsavdelningen bör samordna kunskapsinhämtningen med Bygg- och miljökontoret så att rätt information om avfallshanteringen förmedlas till invånare.

Kommentar: Synpunkten beaktas.

- Övergripande mål 3

Det är otydlig vilka avdelningar som berörs och hur uppföljningen av aktiviteterna ska ske. Det är oklart vad som ska mätas under aktiviteten ”Mätning av nedskräpning”.

Kommentar: Kompletterande text: Enligt vedertagen metod, exempelvis enligt Håll Sverige Rent.

- Bilaga A: Mål, strategier och lagstiftning

Avsnittet med lagstiftning är för omfattande. Det räcker med att ange den lagstiftning som ligger till grund för den kommunala avfallsplanen.

Kommentar: Renhållningsavdelningen menar att informationen behövs för att även kunna ge en djupare förståelse för sammanhang och innehåll.

- Övrigt

Bygg- och miljökontoret saknar mål och delmål för kretsloppslösningar och aktiviteter för återföring av hushållsslam från slutna tankar till jordbruksmark.

Kommentar: Det finns redan ett politiskt uppdrag för detta arbete, vilket har påbörjats.

Bygg- och miljökontoret saknar mål och delmål för inrättande av insamling av förpackningsavfall vid samtliga fastigheter. Denna åtgärd skapar bättre förutsättningar för källsortering på den egna fastigheten. Det skulle bland annat underlätta för de invånare som saknar tillgång till bil att källsortera. Ur miljösynpunkt skulle det leda till färre transporter och färre klagomål på nedskräpade återvinningsstationer.

Kommentar: Insamling av förpackningar och tidningar ligger utanför det kommunala insamlingsansvaret, men renhållningsavdelningen avser att arbeta med informationsinsatser mot fastighetsägare.

Vi tror inte att begreppet avfallskommun ger en positiv klang till visionen när det läses av allmänheten, även om vi säger oss vilja tillhöra de bästa i kategorin. Om det inte finns sakskäl av nomenklatur eller annan art, så bör vi i stället sätta våra mål och visioner med hjälp av positiva begrepp, som i detta fall kanske ”återbruk”, ”återvinning”, etc.

Kommentar: Visionen omformuleras till: År 2021 rankas Norrtälje kommun som en av landets tio bästa kommuner inom avfallsområdet.

4.6 Blidö-Frötuna Skärgårdsförenings

Det är föreningens uppfattning att det ambitiösa arbete som gjorts kring den nya avfallsplanen skulle vinna på en dialog med boende och föreningar just när det gäller skärgårdsområdet.

Det är både vår och Norrtälje kommuns uttalade vilja att det ska vara möjligt att bo, leva och verka i vår skärgård året runt och att ha en ren skärgårdsmiljö.

En pågående dialog med de boende i skärgården kring återvinning, sophämtning, slamtömning mm skulle i hög grad bidra till att uppnå de högt ställda målen i planen.

Kommentar: Efter ett eventuellt antagande av Landsbygds- och skärgårdsprogrammet inarbetas det i renhållningsavdelningens verksamhet.

Ett stort och ständigt diskussionsämne i skärgården är bristen på återvinningsstationer, och nedskräpningen på de få platser där sådana finns. Här önskar vi se ett bättre samarbete mellan kommunen, FTI, föreningar, boende och besökare.

Kommentar: Återvinningsstationerna är Förpacknings- och tidningsinsamlingens ansvar, men renhållningsavdelningen har en löpande dialog med dem för att insamlingen ska ske på bästa sätt. Under delmål 4.1 i avfallsplanen finns bland annat aktiviteter för att komplettera översiktsplanen, alternativt som tematiskt tillägg därtill, med redogörelse för hur nuvarande och framtida behov av platser för avfallshantering tillgodoses.

Antalet återvinningsstationer har minskat och nedskräpningen har ökat vid de få som finns. Stationerna bör vara permanenta, ha bygglov, finnas lättillgängliga, och helst där många ser vad som händer. Idéer om värddar vid stationerna har diskuterats, något för kommunen att ta upp med föreningslivet.

Kommentar: Se ovanstående kommentar.

Taxan för sophämtning och slamsugning på öar utanför fast bro-eller färjeförbindelse skiljer sig markant från den på fastlandet. Många gånger ger det fyrkantiga sättet att räkna avstånd från bryggfästen, farbar väg och antal meter slang o s v absurda konsekvenser. Det finns exempel på tunnor som står bredvid varandra men där den ena tunnan kostar nästan dubbelt så mycket att få tömd som den andra. Bättre dialog behövs i framtiden!

Kommentar: Dessa typer av frågeställningar behandlas inte i avfallsplanen utan i avfallstaxan och avfallsföreskrifterna.

I framtiden vill vi också se en lösning när det gäller sophämtningen vintertid på de öar utan som saknar fast förbindelse. Sker ingen hämtning på en hel vinter på grund av isläget ska inte abonnenterna faktureras! Vi vill absolut inte lägga någon skuld på entreprenörerna, det är näst intill en omöjlig uppgift för en entreprenör att kunna sköta hämtningen på samtliga öar i vår vidsträckt skärgård med ett isläge som kan variera från noll till halvmeter tjock. Varför inte sådana vintrar kalla in de isående båtar som finns på flera av öarna för köra iland säckar från en eller flera grannöar. Ett alternativ är att ställa upp sopcontainrar för vintern.

Kommentar: Se ovanstående kommentar.